

Plenum

Onsdag 13.3.2024 kl. 13.59—17.06

7. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och av vissa andra lagar

Regeringens proposition RP 13/2024 rd

Remissdebatt

Andre vice talman Tarja Filatov: Ärende 7 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till social- och hälsovårdsutskottet, som grundlagsutskottet och arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande till.

Debatten och behandlingen av ärendet avbröts i plenum som hölls i går tisdag 12.3. Nu fortsätter debatten. — Ledamot Rantanen.

Debatt

15.09 Piritta Rantanen sd: Arvoisa puhemies! ”Emme ole valmiita puolittamaan ansiosidonnaista turvaa, olemme valmiita porrastamaan sen, mutta kuitenkin niin, että kokonaisuusmäärä ei merkittävästi laskisi.” Näin totesi nykyinen valtiovarainministeri Purra ennen vaaleja, ja kuinkas sitten kävikään? Kun valtaan päästiin katteettomilla lupauksilla, syntyi takinkäännön suomenennätys. Hallitus leikkaa nimenomaan ansioturvaa niin paljon, että kokonaisuusmäärä laskee dramaattisesti. Nimittäin nyt on niin, että osalla työttömäksi jäävistä työnhakijoista ansiosidonnaisen kesto lyhenee kahdesta vuodesta kahteen kuukauteen, sillä jo ensimmäinen porrastus tiputtaa heidät peruspäivärahalle — aivan käsittelemättä. Hallitus leikkaa ansioturvaa vain ansio-osasta, joka rahoitetaan työttömyysturvavakuutusmaksuilla. Hallitusohjelman omankin kirjauksen mukaan valtion säästö on tässä siis seitsemän miljoonaa euroa. Tämä kertoo näistä mittasuhteista tässä asiassa.

Arvoisa puhemies! Työttömälle työnhakijalle hallituksen leikkaukset merkitsevät satojen eurojen tulonmenetyksiä joka kuukausi — satojen eurojen menetyksiä joka kuukausi. [Li Andersson: Se on pikkuraha kokoomuksen mielestä!] Tässä salissa juuri näin todettiin, että nämä eivät ole niin isoja summia — ne ovat joillekin aivan valtavia summia. Todellisuudessa ne ovat katastrofaalisen isoja summia tavallisille ihmisille, jotka yrittävät selvitä arjestaan. Ne ovat isoja menetyksiä lapsiperheelle, jonka vanhemmat etsivät töitä, ja yhteisvaikutus lapsikorotusten poiston kanssa on järkyttävä. Olemme nähneet työttömien yhteisten kassojen selvitystä tästä ja laskelmia siitä, miten leikkaukset osuvat erilaisiin kotitalouksiin, ja ne kertovat todellisuuden leikkauksen vaikutuksista.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra on tarjonnut lisää saksia heikommassa asemassa olevien ihmisten arkeen. Tuntuu, että hän retostelee julkisuudessa leikkauksilla. Tällainen käytös on ennenkuulumatonta. Se kertoo sen todellisuuden, miten valtiovarainministeri Purra ja koko hallitus suhtautuvat tavallisen suomalaisen arkeen. Hallitukselta

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

puuttuvat kaikki keinot, miten saada kasvua Suomeen aikaiseksi. Investoinnit eivät lisäänty heikentämällä työttömyysturvaa, tuottavuus ei lisäänty heikentämällä työntekijöiden asemaa, eikä valtionvelka lopu hallituksen keinoilla, jotka ovat pelkkää heikoimmilta leikkaamista. Ja kuten aina oikeiston ollessa vallassa rikkaimmat eivät osallistu näihin talkoisiin millään tavalla.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purran puheet ja lupaukset ennen vaaleja ovat kuin yö ja päivä verrattuna siihen politiikkaan, mitä hän nyt puolueineen harjoittaa oikeushallituksessa — oikeistohallituksessa. [Kimmo Kiljunen: Hyvä, että oli niin!] Perussuomalaiset ovat onnistuneet kaikkein parhaiten pettämään vaalilupauksensa. Siksi olisikin saatava valtiovarainministeri Purra tänne saliin vastaamaan, miten tämä on oikein mahdollista. Sakset sopivat räätäliille mutta eivät valtiovarainministerille. Räätäli osaa käyttää saksiaan. Nyt näyttää vahvasti siltä, että valtiovarainministerimme ei osaa niitä käyttää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg, poissa. — Edustaja Lindén.

15.13 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan puheenvuoroni sitaatilla. Se on 1. päivä joulukuuta 23 Helsingin Sanomissa julkaistu mielipidekirjoitus, jonka kirjoittaja on erittäin arvostettu tiedemies Hasse Karlsson, psykiatrian ja integratiivisen neurotieteen emeritusprofessori, henkilö, joka on tehnyt pitkää tutkimustyötä nimenomaan siitä, millä tavalla biologiset ja sosiaaliset asiat vaikuttavat toisiinsa. Hän ei ole mikään poliitikko — tiedän hänet, mutta en ole koskaan nähnyt häntä poliittisesti aktiivisena — vaan tämä on nimenomaan tiedemiehen kirjoitus. Se kuuluu näin:

”Nykyisen hallituksen päätöksissä on paljon arvosteltavaa, mutta yksi niistä on täysin sietämätön. Useat eri tahot ovat osoittaneet, että hallituksen toimet lisäävät merkittävästi lapsiperheiden köyhyyttä Suomessa. Se, että tietoisesti halutaan vaikeuttaa lapsiperheiden tilannetta, on varma tapa lisätä terveysongelmia, syrjäytymistä ja rikollisuuttakin.

Köyhyys on yksilöille toksisen stressin lähde. Toksinen stressi poikkeaa tavallisesta stressistä siinä, että se jättää pysyvät biologiset jäljet ihmisen elimistöön. Erityisesti varhaislapsuudessa koetun toksisen stressin tiedetään vaikuttavan aivojen kehitykseen ja sitä kautta lisäävän lähes kaikkien sairauksien riskiä 2—6-kertaiseksi.

Toksisella stressillä varhaislapsuudessa on myös vahva yhteys myöhempään syrjäytymiseen, rikollisuuteen ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Samalla tällainen perheiden tilanteiden vaikeutumisen aiheuttama kuormitus heikentää pienten lasten vanhempien kykyä puskuroida lasten kokemaa stressiä. Ja näin noidankehä on valmis.

Maaailma näyttää olevan nyt rikki aika monesta kohdasta muun muassa sotien ja ympäristön tilan takia. Siksi olisi kovin tärkeää pitää huolta edes omista kansalaisistamme ja erityisesti tulevista veronmaksajista ja panostaa lapsiperheiden tukemiseen yhteiskunnan eliitin tukemisen sijaan.

Nykyinen hallitus tulee jäämään historiaan liian monen ihmisen tulevaisuuden pilaamisesta. Hallituksen slogan ’Vahva ja välittävä Suomi’ kumisee kuin tyhjä tynnyri.”

Meillä ei nyt ole käsittelyssä tämä lapsikorotuksen poistaminen, sitä me olemme jo aikaisemmin käsitelleet. Nyt me olemme heikentämässä hallituksen esityksellä koko työttömyysturvaa monella eri tavalla, merkittävimpana tietenkin tämä 20 prosentin ansioturvan tason leikkaus. Tämä on erittäin voimakas sosiaaliturvan heikennys. Kun puhumme sosiaaliturvasta, täytyy muistaa, että sosiaaliturva on laaja kokonaisuus: eläketurva, terveysturva, muun muassa sairausvakuutus ja julkiset terveystalvet, työttömyysturva on yksi osa

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

sitä, erilaiset perhe-etuudet, kuten lapsilisä, asumistuki ja muut. Ne ovat sosiaaliturvaa. Jos ajattelemme niin, että mitä heikompi sosiaaliturva, siitä seuraa mekaanisesti sitä parempi työllisyys, niin silloin emme ole hyvinvointivaltiossa. Silloin olemme kengänkiillottajayhteiskunnassa, ehkä kerjäämisysteikunnassa.

Jos halutaan ajatella, että työttömyysturvan tasoa verrataan palkkatasoon silloin, kun ollaan oltu työssä, ja jos pidetään kannustavana sitä, että ihminen saa olennaisesti heikompaan työttömyysturvaan, työttömyysturva on siinä mielessä jo nyt, nykyisessä laajuudessaan ja suuruudessaan, niin sanotusti kannustava. Ansiosidonnainen päivärahahan on regressiivinen, niin kuin tiedämme, eli mitä korkeampi palkka, sitä pienempi prosentuaalinen osuus on ansioturvalla. 4 000 euron kuukausiansiosta, joka ylittää meillä mediaanipalkan, ansioturva on kuukaudessa bruttona 2 010 euroa, 3 000 euron kuukausipalkasta 1 740 euroa ja 2 000 euron kuukausipalkasta 1 300 euroa. Tätä ei ole mahdollista alentaa 20 prosentilla, saati 25 prosentilla, ja ynnäten sitten siihen kaikki ne muut heikennykset, jotka vaikuttavat ansioturvan kertymiseen lukuisista muutoksista, joita siihen samalla tehdään. Tämä yksinkertaisesti köyhdyttää ihmisiä eikä muodostu sellaiseksi kannustimeksi, jolla ihan oikeasti saadaan 20 000 työpaikkaa Suomeen tai jotain muuta. Kyllähän niitä työpaikkoja sitten tällä samalla logiikalla saataisiin vaikka kuinka paljon, kun heikennettäisiin kaikkia niitä sosiaaliturvan muotoja, jotka ovat olemassa sitä varten, kun ihminen ei ole työkykyinen tai on liian ikääntynyt tai koulutus on heikkoa tai jotain muuta. Tämä on kaavamainen ja julma leikkaus, ja erityisesti se kohdistuu lapsiperheisiin, koska me olemme jo aikaisemmin tehneet tämän lapsikorotusten leikkauksen, ja nyt sitten sieltä vanhempien päivärahasta leikataan muulla tavalla.

Mikä tämä säästö sitten on, sitähan on tuossa talousarviokirjassa hahmoteltu. Toki siinä on sitten vain se 4–5 kuukauden vaikutus tälle vuodelle, mutta kiinnitän huomiota siihen, että samassa budjettikirjassa toimeentulotukimenoja on arvioitu tarvittavan lisää kuluvana vuonna 170 miljoonaa euroa, eli meillä ollaan siirtämässä ihmisiä työttömyysturvan piiristä toimeentulotukeen, joka on kuitenkin se, josta kaikkein vaikeinta on sitten nousta uudelleen työelämään.

Muistutin täällä eilen puheenvuorossani, että tässä on jotenkin unohtunut se, että työttömyysturva on itse asiassa työttömyysvakuutus. Me olemme vakuuttautuneet: palkansaajat maksavat osan, työnantajat maksavat osan. Noin puolet työttömyysturvan yli 4 miljardin rahoituksesta tulee työttömyysvakuutuksen kautta. Sitten noin 2 miljardia tulee valtion budjetista ja 500 miljoonaa on sitten kuntien osuus.

Vielä kerran: Tätä leikkausta ei pidä tehdä. Se on ihmisten köyhdyttämistä. Se ei lisää työpaikkoja Suomessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

15.20 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisessa työmarkkinamallissa on paljon erilaisia joustoelementtejä. Muun muassa yksittäinen työnantaja ei ole joutunut maksamaan merkittäviä irtisanomiskorvauksia työntekijöille irtisanomistilanteissa. Meillä on myös lomautusjärjestelmä, joka toimii joustavana elementtinä tilapäisissä haasteissa. Suomessa irtisanomiskorvausten sijaan työnantajilta ja palkansaajilta kerätyillä työttömyysvakuutusmaksuilla on kollektiivisesti rahoitettu työttömien ja lomautettujen ansioturvaa. Voinemme todeta suomalaisen työelämän olevan varsin joustava erilaisiin suhdan-

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

nekkriiseihin. Nyt näitä joustoja ja leikkauksia halutaan tehdä lisää ja juuri siten, että joustava osapuoli on jälleen kerran suomalainen palkansaaja tai työtä vailla oleva henkilö.

Ansiöpäivärahan alentaminen 20 prosenttia 40 päivän jälkeen ja uudestaan 25 prosenttia 170 päivän kohdalla on kohtuuton etuuden heikennys, jonka jälkeen ansiosidonnainen ei juurikaan eroa yleisestä työttömyysturvasta. Melkoista saksimista tämä toiminta. Enkä muuten näe ministeri Purraa vastailemassa tässä salissa saksimisistaan, vaikka häntä tänne on useasti pyydetty. [Vasemmalta: Ei näy!]

Lisäksi työssäoloehdon toteutuminen vaikeutuu estämällä palkkatuetun työn työssäoloehdon kerryttämisen ja pidentämällä vaadittua työskentelyaikaa. Työssäoloehdon muutosten myötä ansiöpäivärahan saajien arvioidaan vähenevän 17 prosentilla. Yhä useammalla työuransa aloittavalla sekä osa-aikaista kausityötä tai muuta lyhytkestoista työtä tekevällä olisi vaikeampi päästä ansiosidonnaiselle työttömyysturvalle. Eli yhä useammalle tulee eteen tilanne, että on vaikeaa, ellei jopa mahdotonta, pärjätä arjessa ja joudutaan tällöin turvautumaan viimeiseen oljenkorteen eli toimeentulotukeen.

Suunniteltu muutos myös eriarvoistaa suomalaisia työmarkkinoita entisestään. Euroisaminen osuu pienipalkkaisille keikka- ja osa-aikatyöntekijöille. Näihin ihmisiin iskevät myös sosiaaliturvan suojaosien heikentämiset.

Pääministeri Orpo on sanonut, että kenenkään ei tarvitse kokea kohtuuttomia. Me selvästi tulkitsemme sanaa ”kohtuuton” hyvin eri tavalla. Hallituspuolueiden keskuudesta on usein kuultu, että on aivan pakko leikata. Tämä pakko ilmeisesti on pakottanut myös siihen, että nämä asiat runnetaan yksipuolisesti läpi sanelemalla. Tässä yhteydessä on hyvä ottaa esille myös se tosiseikka, että Suomessa on työelämään saatu vuosien saatossa paljon erilaisia joustoja neuvottelemalla. On tosiaan kuulemma pakko leikata. Oliko aivan pakko antaa myös verohelpotuksia hyväosaisille? Enemmänkin tämä on ideologinen arvovalinta.

Haluan vielä muistuttaa, että Suomen vahvuus on se, että kaikista pidetään huolta, ja nyt näiden leikkauksien ja porrastuksien jälkeen yhä useampi jää vaille huolenpitoa. Jotenkin tuntuu, että tätä esitystä puolustavat ovat irtautuneet suomalaisten arjesta, ja tätä tukee hyvin se, mitä eilenkin kuulumme, että 300 euroa on pieni raha. Käsittämätöntä puhetta tämänmoinen. Aika harva on oikeasti ideologisesti työtön, vaan useimmat työnhakijat pyrkivät saamaan työtä. Työttömyyteen voivat johtaa useat eri syyt, ja niitä on myös tässä keskustelussa hyvin tuotu täältä vasemmalta puolelta esiin. Mitä ajattelee asiayhteydestä käydyistä keskusteluista sellainen henkilö, jolla on alentunut työkyky, vaikka jokin synnynnäinen vamma, ja joka ei saa yrityksistään huolimatta palkkatyötä? Mitä tällaiset henkilöt tästä ajattelevat?

Muistelen vielä tähän puheen loppuun, miten edustaja Suhonen otti eilen illalla puheensa ansiokkaasti esille vammaisten henkilöiden työllistymisen haasteet. Oli erittäin hienoa kuulla, että myös tätä näkökantaa tuodaan salissa esille. Kyse on arvoista, ja edustaja Suhonen selvästi osoitti puheessaan omansa ottamalla vammaisten ihmisten huolet esille. [Vasemmalta: Vammaispalvelulaki!] Minun on myös helppoa yhtyä senkaltaisiin arvoihin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

15.25 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kertaus on opintojen äiti, niinhän sitä sanotaan. Tämän hallituksen esityksen keskeisimmät ongelmat ovat seuraavat: 1) Hallituksen aikoma työttömyysturvan leikkaus on täysin kohtuuton työttömille ja romuttaa heidän toimeentulonsa. 2) Tämä leikkaus ajoittuu laskevassa työllisyystilanteessa väärään aikaan,

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

kun todelliset työllistymismahdollisuudet ovat heikot ja puuttuvat kokonaan. 3) Hallitus ei vastaa todellisiin työllistämisen esteisiin — osaamiseen, kohtaanto-ongelmaan — ja tässä nousevassa työttömyystilanteessa kaiken lisäksi laskee työllistämismäärärahoja tälle vuodelle. 4) Vain leikkauksilla hoidetaan työllisyyttä ja lasketaan ansioturvan tasoa, ja lisäksi vaikeutetaan lisää sille pääsyä. Muut toimet puuttuvat. 5) Liian suuret ja monet porrastukset kohdistuvat työttömyysjaksoissa väärin ajankohtiin, ja niissä ei ole mukana yhtään kannustavia elementtejä. — Tässä viisi keskeistä syytä.

Toimeentulo- ja talousvaikutukset ovat isoja ihmisille, joille tämä tulee vastaan entisten lisäksi, esimerkiksi perheellisille tulevat lapsikorotusten poistot näitten leikkausten lisäksi. Työttömien pärjääminen on jokaisesta eurosta kiinni, ja puhutaan vähintään 300—700 euron leikkauksista kuukaudessa, luvut näkyvät hallituksen esityksen taulukoissa selkeästi. Viime vuonna hallituksen läpi ajamat muutokset ja nämä leikkaukset yhteensä romuttavat ansioturvan tason ja vaikeuttavat ansioturvalle pääsyä.

Valtaosalle tämä Orpon hallituksen esitys tarkoittaa vain leikkausta turvaan, koska työnhakijoiden ja avoimien työpaikkojen määrän ero on valtava. Tällä hetkellä on 291 000 työnhakijaa ja 66 000 avointa työpaikkaa. Eli jokaista avointa työpaikkaa kohti on 4,5 hakijaa. Tämä tarkoittaa siis suoraa leikkausta näille, jotka eivät työllisty.

Valitettavasti hallituksen työllistämisen keinovalikoima on rakennettu vain leikkausten varaan ja todellisen työllistymisen lisäämiseen kasvun osalta keinoja ei juuri ole. Kaikki todelliset panostukset työllistämiseen ja työllistämisen esteisiin loistavat poissaolollaan, ne puuttuvat. Leikkaukset ovat siis hallituksen työllistämistoimien ytimessä. Niitä mainostetaan hopealuotina työllistämistoimissa. En olisi niin ylpeä työttömyysturvan leikkauksien käyttämisestä työllistämiskeinona, kun muita työllistämistoimia ei juuri löydy. Hallitus pitää syyllisenä pelkästään työttömiä, pienituloisia ja palkansaajia.

Työllistämisen todellisiin esteisiin olisi nyt panostettava. Osaaminen, työn ja työntekijän maantieteellinen kohtaanto-ongelma, tämäntyyppiset asiat ovat keskiössä. Muutto tai vuokra-asunnon hankkiminen toiselta paikkakunnalta, jos työ on siellä, matkavähennysten pieneneminen — miksi juuri nyt, kun työn perässä pitäisi liikkua?

Työttömien terveystilanne on akuutti ongelma. Meillä pitäisi olla parempi tieto työttömien todellisesta tilanteesta. 300 000 ihmistä työnhakijana, heidän osaamisensa parempi läpikäynti, jotta tiedettäisiin, mitä heillä on tarjolla, jotta he voisivat työllistyä osaamista vastaaviin töihin ja työväälitys kohdistuisi oikein, oikeaan aikaan ja polku työelämään olisi helpompaa. Turvan leikkaus ei tähän auta. Myös säännölliset terveystarkastukset pitäisi saada aikaiseksi työttömille. Työllistymisen kannustinongelmien laskemista esimerkiksi perheellisille olisi varhaiskasvatusmaksujen tasoon vaikuttaminen. Se helpottaisi työllistymiskynnystä.

Tähän taloudelliseen tilanteeseen myös vastaanottokyky työnantajalla on erittäin huono, koska työpaikkoja ei ole paljon tarjolla. Erityisesti ikääntyvät ja osatyökykyiset tästä kärsivät erityisen paljon, heillä on käytännössä olematon työllistymismahdollisuus. Siksi leikkaukset tähän ajankohtaan, kun työttömyys kasvaa, ovat väärin, ja tässä mielessä niiden ajoitusta pitäisi miettiä kokonaan uudestaan.

Arvoisa rouva puhemies! Porrastuksesta on täällä paljon puhuttu. Porrastuksen osalta voin sanoa, kun sen arvioidaan tuottavan 12 800 työpaikkaa, työllistämisaikutus on niin iso — silti tutkimustieto on aika ristiriitainen, ja se näyttää kumpaankin suuntaan työllistämistekijänä — että se näyttäytyy tässä pelkkänä säästötoimenpiteenä. Myöskään hallituksen porrastus ei toimi oikeassa kohtaa, 40 ja 170 päivää, ja niistä puuttuu kannustava

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

elementti. Pitäisi miettiä, jos porrastusta haetaan, pitäisikö porrastukseen olla työttömällä joku vaikutus, että jos lähtee johonkin aktiivitoimeen ja työllistymistä edistävään toimeen, sillä estäisi tämän portaan tulon, jolloin saataisiin osaamista kartoitettua ja näin pois päin. Tämä on yksi keino, jota pitäisi käyttää. Toinen on se, että useimmat työllistyvät ensimmäisten kuukausien aikana, ei tarvita portaita siihen tilanteeseen.

Jos sitten portaita yleensä tehdään, niin siinä pitäisi olla nämä kannustavat elementit mukana ja pitäisi olla pelkästään yksi jossain sadan päivän kohdalla, jos sitä ajatellaan. Se olisi samaan aikaan kuin kuntien rahoitus, ensimmäinen porras, kummaltakin puolelta olisi tekijä. Mutta tässä pitäisi olla kannustava elementti, ja tämä on tästä kokonaan poissa. Nyt vain rankaistaan työttömiä ja yritetään sillä tavalla tehdä heistä työllisiä.

Ja muistetaan ne alkuperäiset luvut: 291 000 työnhakijaa ja 66 000 avointa työpaikkaa. Tämä on leikkaus, ei aktivointitoimi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

15.32 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Puhuimme eilen monta tuntia tästä hallituksen esityksestä. Syy keskustelun pituuteen löytyy esitykseen liittyvistä perustavanlaatuisista ongelmista ja haasteista, mutta myös tästä hallituksen kokonaispaketista. Perusviestimme täältä salin vasemmasta reunasta oli, että tässä luodaan nyt lisää ongelmia niiden korjaamisen sijaan. Iso ongelma esityksessä on se, että esitys ei vastaa millään tavalla työllistymisen monisyyksiin esteisiin, vaan pyrkii kannustamaan työttömiä heitä köyhdyttämällä. Ja kun tämä toimintatapa asetetaan vielä vallitsevaan nykysuhdanteeseen, niin kyllä tämä valittu polku kohtuuttomalta tuntuu.

Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että työmarkkinat ovat olleet jo pitkään muutoksessa ja murroksessa. Tämä aiheuttaa tietysti tarpeen tarkastella koko sosiaaliturvan rakennetta. Vahvat, relationaaliset työsuhteet ovat vähentyneet, ja tilalle on tullut repaleisempia työsuhteita, joiden varaan on vaikea laskea. Työelämän huono ennakoitavuus aiheuttaa epävarmuutta, siksi siihen vastaaminen lisäämällä epävarmuutta entisestään ja vähentämällä turvaa on tuhoon tuomittu tie.

Valtiovarainministeri Riikka Purra totesi ennen vaaleja, että perussuomalaisille käy esimerkiksi ansiosidonnaisen porrastaminen, kunhan se tehdään hyvässä ja koordinoitussa yhteistyössä eri työmarkkinaosapuolien kanssa. Samassa artikkelissa ministeri jatkoi vielä sen verran, että porrastus voidaan tehdä niin, ettei kokonaisuusmäärä välttämättä laske. Nuo puheet näyttäytyvät nyt hieman oudossa valossa, kun tämä esitys tänne saliin saapui.

Jos ensimmäisenä tikun nokkaan nostaa vaikka tämän 20 prosentin leikkauksen ansioturvaan jo 40 työttömyyspäivän jälkeen, niin on pakko kysyä, mihin tämä oikein perustuu. Monessa esitykseen annetussa lausunnossa tätä hatusta vedettyä porrastusta pidettiin täysin kohtuuttomana aikana työllistyä uudelleen, lähinnä työttömien kiusaamisena. Ja mitä tulee kokonaisuuden määrään, painoarvoa on laitettava valtiovarainministerin lausunnossa sanoa ”välttämättä”, sillä tällä ja muilla esityksillä pidetään huoli siitä, että kokonaisuusmäärä kyllä laskee ja hyvinkin dramaattisesti. Kun samaan talouteen osuu vaikka lapsikorotuksen poisto ja tämä ansioturvan porrastus, lähtee 1 700 euron työttömyysetuudesta 33 prosenttia eli 565 euroa pois — ja tämä siis kaksilapsiselta perheeltä. Kääntää tätä tosiasiaa mihin suuntaan tahansa, kannustamisen sijaan tässä luodaan kyllä toivottomuutta. Näiden rikottujen vaalilupausten jälkeen on pakko kysyä, miten tässä nyt näin pääsi käymään ja unohtuiko se yhteistyön tekeminen siellä esityksen taustalla.

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

Arvoisa rouva puhemies! ”Työ on parasta sosiaaliturvaa” -lausahdus kaikui eilen täällä salissa, ja kuten eilen totesin, työllisyyden kasvattaminen on yhteinen asia ja tavoite tässä salissa. Siksi onkin nyt ihmeteltävä tässä pöntössä sitä, miksi hallitus leikkaa myös työtä tekeviltä suomalaisilta. Miksi kaikenlainen työ ja sen tekemisen muodot eivät ole yhtä arvokkaita? Räikein esimerkki löytyy osa-aikatyön kohdalta, jonka tekemisen kannusteita leikataan. Toisilla aloilla osa-aikatyö on enemmänkin sääntö kuin poikkeus. 100 000 suomalaista tekee vastentahtoisesti osa-aikatyötä, moni muu siksi, ettei työkyky tai arjen tilanne mahdollista muuta. Toisaalta osa-aikatyöhön linkittyy vahvasti tämä työmarkkinoiden rakenteen muutos, eikä se muutu muuksi, vaikka kuinka näiltä ihmisiltä leikattaisiin. Toivottavasti tähän osa-aika- ja kokoaikatyön väliseen haasteeseen löytyykin hallituksen suunnalta joku rakentava aloite tai esitys, joka huomioi ne moninaiset syyt, jotka tämän kehityksen taustalla ovat, sekä osa-aikatyön yhteiskunnallisen merkityksen. Kyllä työtä tehdään, jos sitä vain on tarjolla.

Annan nyt tähän vielä ääriesimerkin, osa-aikatyötä tekevän lapsiperheen vanhemman, jonka tuloista voi lähteä 715 euroa hallituksen toimien seurauksena. Kun ynnätään lapsikorotuksen poisto, suojaosat sekä sitten tämä ansiosidonnaisen porrastus yhteen: 715 euroa. [Johanna Ojala-Niemelä: Asumistuki sitten vielä!] — Asumistuki tulee sitten, on tulossa siihen. Voin kertoa, että tällaisessa perheessä päivämäärä 1.4. on laitettu kyllä muistiin. Silloin nämä monet hallituksen leikkauksista astuvat voimaan, kuten asumistuki. Tämä päivä symboloi samalla näitä petettyjä vaalilupauksia.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä sanoa sen, että me menemme yhteiskuntana täysin väärään suuntaan, jos luomme tietynlaisen pudotuspelin, jossa yhteiskuntakelpoisuus edellyttää työmarkkinakelpoisuutta. Lainaankin tähän loppuun sitaatin SOSTE ry:ltä, jossa lausutaan yleisesti tästä hallituksen politiikasta: ”Siinäkin tapauksessa, että jokainen hallituksen tavoittelemista työllisyysvaikutuksista toteutuu, valtiovarainministeriö arvioi kolmen köyhimmän tulokymmenyksen menettävän käytettävissä olevia tulojaan ja kuuden rikkaimman kymmenyksen tulojen kasvavan. Tämä tarkoittaa, että hallituksen työllisyyspolitiikka ei vähennä vaan lisää köyhyyttä Suomessa.”

Tämä ei ole suomalaisen hyvinvointivaltion tie. Toivonkin, että hallitus myöntää epäonnistuneensa näiden leikkausten kohtuuttomien yhteisvaikutusten suhteen ja pakittaa tältä valitulta tieltä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista.

15.38 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys työttömyysturvan leikkauksia koskien on annettu lisätalousarviota koskevassa aikataulussa. Se kertoo ensinnäkin jo omalta osaltaan hallituksen asenteesta eli siitä, että nyt on jälleen kiire. Lisätalousarviot tulevat ja menevät vuoden aikana, mutta erityisesti juuri tähän lisätalousarvioon on tarkoituksena esittää työttömyysturvamenoihin kohdistuvia muutoksia, jotta ne saataisiin 1.9. mukaan tähän kokonaisuuteen. On pakko todeta, että tällä tavalla runnottuna vuoden 2024 talousarvion lisätalousarvioon kohdistuvat muutokset johtavat siihen, että jälleen on eduskunnassa kiire tätäkin esitystä käsitellä.

Arvoisa puhemies! Kiire on ollut myös koko syksyn. On ollut kiire tehdä päätöksiä nopealla tahdilla sen paremmin valmistelematta, sen paremmin näitä esityksiä kuulemismenettelyllä parantamatta, ja myöskin eduskunnassa on ollut kiire, kunhan nyt nopeasti on ehditty saamaan säästöjä aikaan. Työttömyysturvan leikkaukset, jotka tänään ovat käsittelys-

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

sä, eivät ole osa ensimmäistä ja viimeistä vetoa, vaan tässä on kysymys jo toista kertaa työttömyysturvaan tulevista muutoksista. Työttömyysturvan indeksitarkastukset on jäädytetty neljäksi vuodeksi 1.1.24 alkaen. Siihen päälle tehtiin työttömyysturvaan isoja muutoksia nimenomaan niin, että poistettiin lapsikorotukset 1.4. alkaen. Ollaan myöskin eduskunnassa tehty muutoksia nimenomaan myöskin sovelletun työttömyysturvan suojaosan poiston merkeissä 1.4. alkaen, ja työssäoloehtoa on muutettu 2.9.24 alkaen. Tässä kokoelmassa jälleen uutta esitystä piisaa. Minun kysymykseni onkin tänään eduskunnalle: Kuinka paljon on liikaa? Onko tässä kokonaisuudessa jo liikaa se, että jälleen kerran on tarvetta työttömyysturvaa leikata?

Arvoisa puhemies! Näyttääkin siltä, että on kysymys varsin ideologisesta lähestymistavasta. Hallitusohjelmaneuvoituissa selvisi jo, että sekä kokoomus, RKP että myös kristillisdemokraatit ovat saaneet nyt nimenomaan pitkäaikaisen poliittisen ideologisesti ajettun mallinsa läpi, koska työttömyysturva saataisiin kerrankin tässä hallituksessa porrastettua. Ja sitä saadaan, mitä on nyt tilattu. Valitettava tosiasia on se, että olemme tilanteessa, jossa hallitus esittää näiden aikaisempien säästöjen päälle lisäsäästöjä, joiden yhteenlasketuja vaikutuksia ei ole ikävä kyllä jälleen kerran selvitetty. Kysynkin: Miten voi olla mahdollista, että samasta oikeuskanslerin koneesta valtioneuvostossa saa toistamiseen tuotua läpi esityksen, jonka kokonaisvaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksiin ei ole selvitetty? Miksi meidän pitää käyttää kaikkea sitä materiaalia, joka yhteiskunnassa on tuotettu? Miksi hallitus itse ei selvitä näiden esitysten vaikutuksia?

Esimerkiksi Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö esitti näiden esitysten vaikutuksia joilakin luvuin. Otan muutaman esimerkin. Mikä on liikaa?

Puheenjohtaja Purra perussuomalaisista totesi, että kyllä tämä porrastus työttömyysturvaan käy, ja se me tiedettiin ennen vaaleja. Mutta yllätyksenä tuli se, että Purra todella totesi, että emme ole valmiita puolittamaan ansiosidonnaista turvaa — siis: ”Emme ole valmiita puolittamaan ansiosidonnaista turvaa, olemme valmiita porrastamaan sen, mutta kuitenkin niin, että kokonaisuusmäärä ei merkittävästi laskisi.” Ja nyt kun me peilaamme tätä puheenjohtaja Purran, nykyisen valtiovarainministeri Purran, sanomaa, on pakko teiltä kysyä: mikä on liikaa? Tässä äsken annettiin ohjeistukseksi, ettei kokonaisuusmäärää voisi juurikaan laskea ja puolet ansioturvan heikennyksestä olisi aivan varmasti liikaa.

No nyt kun luettelen teille näitä esimerkkejä, niin voidaan jokainen miettiä, mikä on liikaa. Jos ihminen tienaa 2 500 euroa ja joutuu työttömäksi ja hänellä on kaksi lasta, hänen yhteenlasketut lapsikorotuksen menetykset sekä tällä hetkellä käsittelyssä oleva työttömyysturvan porrastusmalli niin ensimmäisen kuin toisen portaan leikkausten jälkeen johtavat siihen, että hänen palkastaan lasketusta työttömyysturvasta lähtisi 33 prosenttia. Onko tämä liikaa teidän mielestänne vai sittenkin vielä liian vähän? Kysymys on 565 euron summasta. [Li Andersson: Yli 500 euroa!] — Kyllä. Tuntuuko tämä missään?

Toinen esimerkki: kun ihminen tienaa 2 000 euroa ja joutuu työttömäksi ja hänellä on kolme lasta, niin kun otetaan huomioon lapsikorotusten poisto hänen osaltaan ja kun otetaan huomioon tämän käsittelyssä olevan ehdotuksen ensimmäinen ja toinen porras, häneltä leikataan 37 prosenttia työttömyysturvasta, käytännössä 564 euroa. Onko se paljon vai vähän? Minusta se on kohtuutonta.

En tiedä, kestättäkö lisää esimerkkejä. Otetaan suurempituloinen ihminen, palkka 3 000 euroa, ei lapsia. Käytännössä hänenkin työttömyysturvansa, jos hän joutuisi työttömäksi, leikkaantuisi 25 prosentilla, kuten tämä esitys minimissään toteaa, eli sekin olisi tuosta palkasta 435 euroa. Minä pidän näitä summia hävyttömän suurina.

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

Sitten otetaan tämä erittäin raaka esimerkki. Kun otetaan huomioon jo ennen joulua tehdyt muutokset työttömyysturvaan osa-aikatyön kannustimien heikentymisenä ja otetaan myöskin huomioon se, että tällä henkilöllä voisi olla vaikka kaksi lasta, niin lapsikorotusten ja suojaosan poiston myötä sekä tänään käsittelyssä olevan esityksen myötä tällaisella ihmisellä, jonka palkka on 2 500, hänellä on kaksi lasta ja hän on ollut osa-aikatyössä, todellinen lopputulos on se, että tämä hallitus esittää eduskuntaan aivan pakkana, että 715 euroa voidaan leikata. 715 euroa eli 53 prosenttia voitaisiin leikata, ja me pidetään tätä kylä täysin kohtuuttomana.

Täällä varapuheenjohtaja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnasta [Puhemies koputtaa] totesi lähetekeskustelun debatissa, että nämä ovat kuitenkin vielä aika pieniä summia. Minä olen kyllä siitä täysin eri mieltä. Se minimi oli siis 330 euroa, ja juuri äsken täällä totesin, että osa-aikatyötä tekevältä kahden lapsen vanhemmalta 2 500 euron tuloilla leikataan 715 euroa ja 53 prosenttia työttömyysturvasta. Tämä on minun mielestäni todella räävitöntä ja röyhkeää. [Mia Laiho: Kannustaa ottamaan työtä vastaan! — Välihuutoja vasemmalta]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

15.46 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Eilen keskustelimme paljonkin tästä hallituksen esityksestä leikata näin merkittävästi työttömyysturvaa, ja tänään tosiaan jatketaan. Vähän ehkä harmikseni täytyy todeta, että täällä ei ole valtiovarainministeri Purra paikalla, vaikka me olemme häntä monesti toivoneet vastaamaan meidän kysymyksiimme. Lisäksi täytyy todistaa taas tätä, että myös hallituspuolueiden edustajat ovat olleet paikalla hyvin vähälukuisesti, ja käytännössä kokoomus on ollut hiljaa, ja perussuomalaiset ovat olleet takuumiehenä tälle leikkaukselle. [Johanna Ojala-Niemelän välihuuto — Mia Laihon välihuuto]

Se on totta, että me odotimme erittäin malttamattomana edustaja Piisisen puheenvuoropyyntöä, että olisimme kuulleet perusteluja tälle esitykselle, mutta valitettavasti veditte tämän puheenvuoron pois. Mutta toivoisimme edelleen, että tulisitte tänne pönttöön myös kertomaan näitä teidän leikkausten perusteluja ja myös kommentoimaan näitä vaikutuksia, joita me olemme täällä ahkerasti tuoneet esille.

Vielä haluan nostaa sen, että toivoisin nyt myös perussuomalaisten pitävän näitä puheenvuoroja ja perustelevan tätä esitystä, koska kuten eilen luimme teidän eduskuntaryhmän jäsenten vaalikonevastauksia, niin valtaosa vastusti työttömyysturvan heikennyksiä ennen vaaleja, ja nyt vaalien jälkeen te teette historian ehkä suurimmat sosiaaliturvaleikkaukset pienituloisille suomalaisille ja myös tähän työttömyysturvaan. [Anne Rintamäen välihuuto] Tässä ehdottomasti kaipaisi lisää perusteluja tälle.

Ehkä vielä ongelmallisemmaksi tämän tekee — jos miettii työntekijöiden näkökulmaa — se, että teidän politiikallanne te lisäätte työelämän epävarmuutta. Jokainen meistä tietää, mikä tilanne tällä hetkellä on työmarkkinoilla: lakkotilanne, jossa työntekijät puolustavat oikeuksiaan ja jossa te rajaatte oikeutta lakkoilla, te heikennätte irtisanomissuojaa ja takaisinottovelvollisuutta, te murennatte meidän koko kolmikantaista neuvottelujärjestelmää, ja samaan aikaan täällä eduskunnassa te myös heikennätte työttömyysturvaa näiden ihmisten kohdalla, jotka joutuvat työttömäksi. Mielestäni tämä kahden kärjen taktiikka tekee tästä erittäin häikäilemätöntä, ja vaadittaisiin täällä nyt vastauksia etenkin Purralta.

Syksyllä me kävimme täällä ison keskustelun näistä sosiaaliturvaleikkauksista. Te jäädytitte kaikki indeksit koko vaalikaudeksi, eli Kela-sidonaiset indeksit eivät tule nouse-

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

maan koko vaalikautena. Te leikkasitte toimeentulotukea ja teitte sinne muutoksia, jotka heikentävät ihmisten kaikista viimesijaisinta toimeentuloa. Te poistitte suojaosat, mikä heikentää osa-aikatyön kannattavuutta. Te poistitte tästä työttömyysturvasta, jota me tänään käsittelemme, lapsikorotukset, mikä heikentää ja lisää lapsiperheköyhyyttä huomattavasti. Tässä näkökulmassa ja tässä koko syksyn keskustelussa on äärimmäisen surullista, että nyt me olemme taas täällä puhujapöntössä puolustamassa näitä samoja pienituloisia ihmisiä, joilta te olette jo monella tavalla leikanneet ja nyt te leikkaatte jälleen enemmän.

Kuten täällä on puhuttu, tämä työttömyysturvan porrastaminen kohdistuu kaikista eniten pitkäaikaistyöttömiin, jotka eivät löydä töitä. Luin esimerkiksi Johannan maakunnasta, Lapista, monia lausuntopalautteita tähän: olet jo ikääntynyt, on pitkät välimatkat ja muuta, sinä et löydä työtä, vaikka kuinka haluaisit, ja se ei ole työttömän syy. Mutta kun aikaa menee, jo kaksi kuukautta, niin sitten jo leikataan isolla kädellä. Toisaalta osa-aikatyöntekijät kärsivät tästä, he, jotka jo tekevät pienipalkkaista työtä. Saattaa olla, että he haluaisivat tehdä täysiaikaisia töitä, tai sitten he eivät pysty, jos heillä on erilaista hoivavastuuta ja muuta. He joutuvat turvautumaan palkan lisäksi yhteiskunnan tukiin, että he tulevat toimeen jollain tavalla ja hyvin pienellä siinäkin tilanteessa. Kun näiltä ihmisiltä tehdään nämä leikkaukset yhteen laskien ja kun aikaa on mennyt muutamia kuukausia, niin puhutaan jopa puolesta leikkauksesta omaan toimeentuloon. Tässä oli enimmillään, oliko se, 51 prosenttia, mitä tässäkin tuli, ja tätä kun pohtii, edustaja Laiho, nyt kun olette täällä salissa, niin eilen totesitte tässä salissa, että tämä leikkaushan on suhteellisen pieni — suhteellisen pieni. Kysyisin teiltä: jos teiltä eduskunta veisi 51 prosenttia palkastanne kuukaudessa, niin miten te sen kokisitte? Ja täytyy myös huomioida se, että suhteessa teillä on hyvin iso palkka verrattuna näihin pienituloisiin, jotka tarvitsevat jokaisen euron. Kun heiltä leikataan jo prosentuaalisesti näin merkittäviä määriä niistä tuloista, jotka ovat nyt jo ahtaalla, niin se on täysin kohtuutonta.

Tästä näkökulmasta toivoisin, että te myös kannatte vastuuta ja te myös kerrotte, miten nämä ihmiset tulevat jatkossa toimeen ja minkälaista politiikkaa te aiotte tehdä tulevaisuudessa, koska tämä tulee varmasti lisäämään — niin tässä teidän esityksessännekin on todettu — toimeentulotukimenoja mutta myös muita sosiaalisia ongelmia, joita täällä esimerkiksi edustaja Lindén on ansiokkaasti tuonut esille ja joita tällainen köyhyys ja eriarvoisuus ja muu lisäävät. Toivoisin, että pitäisitte puheenvuoroja ja avaisitte myös näitä taustoja meille.

Arvoisa rouva puhemies! Pidämme äärettömän surullisena, että hallitus kohdistaa jälleen kerran kaikki isoimmat leikkauksensa pienituloisiin suomalaisiin ja oikeastaan samoihin ihmisiin. Oikeastaan vähän kauhullakin odotamme tätä kehysriihipäätöstä, kun te tuotte lisämiljardileikkaukset. Nyt vetoan teihin jokaiseen, etenkin perussuomalaisiin, että kun teidän Purran johtama oikeistohallitus nyt valmistelee tätä esitystä, niin jättäkää jo pienituloiset suomalaiset rauhaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

15.54 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomalaiseen sosiaaliturvaan kuuluu periaate avun saamisesta, jos toimeentulotuki tai toimeentulo heikkenee. Turvaa on oltava saatavilla esimerkiksi tapauksissa, joissa vanhuuden, työkyvyttömyyden, sairauden, työttömyyden, lapsen saannin, huoltajan menetyksen, kuntoutuksen tai opiskelun vuoksi tulo-

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

taso on turvattava. Järjestelmä on rakennettu vuosien saatossa, ja sen vuoksi sitä on varmasti hyvä tarkastella ja uudistaa.

SDP on ehdottanut omaa yleisturvamallia, joka on hyvä pohja sosiaaliturvajärjestelmän uudistamiselle. Vastikkeellisuus on aina ollut osa suomalaista järjestelmää, ja sellaisena sen on mielestäni pysyttäväkin. Jokainen osallistuu järjestelmän ylläpitämiseen kykyjensä ja mahdollisuuksiensa mukaan esimerkiksi hakemalla töitä, opiskelemalla tai täydennyskouluttautumalla. Tämä hallitus kuitenkin nyt leikkaa kaiken tämän vastikkeellisuuden mahdollistamisen siinä, että omaa turvaa voisi jollain tavoin reilusti edes yrittää saada.

Palkansaajan näkökulmasta taas suurin uhka on kuitenkin se, että leikkaukset kohdistuvat ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan. Oikeistolla ja työnantajapuolella on kova halu murentaa koko järjestelmää ja vapauttaa se kaikille. Lisäksi tukea halutaan porrastaa, vaikka porrastamalla ansiosidonnaista työttömyysturvaa tulee siitä väistämättä myös leikkaus ansiosidonnaiseen. Mikäli ansiosidonnainen otettaisiin käyttöön kaikille, se olisi kallis ratkaisu, ja sitäkin jossain vaiheessa hallituspuolueista on vilauteltu. Oikeistohallitus pitää huolen siitä, että valtion taloutta on tasapainotettava, mutta tässä kohden ollaan valmiita heikentämään julkista taloutta. Arvioiden mukaan ansiosidonnaisen laajentaminen kaikille maksaisi satoja miljoonia euroja. Kun tästä taloudesta nyt puhutaan, niin onhan se aivan käsittämätöntä, että taloutta pitäisi tasapainottaa vain ja ainoastaan heidän, joilla jo muutenkin vähemmän on.

Heikennys sosiaaliturvaan on Orpon hallitusohjelmassa esitetty ensimmäisen sairauslomapäivän palkattomuutena, muun muassa — sosiaaliturvan, johon kuuluu myös sairausajan toimeentulon turvaaminen. Murtaminen alkoi siis saman tien, ja aloitetaan sairaana työskenteleminen. Eikö globaali pandemia opettanut teille mitään sairaana työskentelemisestä? Onko tämä myös keskustelun avaus työnantajan luottamuksesta työntekijää kohtaan esimerkiksi etätyön osalta? Ei, Orpon hallitus ei ole oppinut, ei yhtään mitään. Sen sijaan se ajaa suomalaista yhteiskuntaa 100 vuotta ajassa taaksepäin ja yrittää vielä näitä taantumuksen tuulia perustella uudistuksena, jossa sakset heiluvat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

15.57 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Täällä on eilen ja tänään tuotu osuvasti esille, mitä nämä leikkaukset ja nimenomaan myös niiden yhteisvaikutukset tarkoittavat pienituloisten ihmisten arjessa. Tätä perusteellista keskusteluahan käytiin jo myös näiden muiden leikkausesitysten osalta viime syksynä. Mutta kyllä on pakko sanoa, että tuntuu kyllä todella pahalta, että kun edustaja Kiuru täällä luetteli, mitä nämä leikkaukset ja niiden yhteisvaikutukset voivat pahimmillaan tarkoittaa perheen näkökulmasta, jossa vanhempi tienaa 2 500 euroa, että se leikkaus voisi pahimmillaan olla 53 prosenttia eli noin 715 euroa kuussa, niin kokoomuksen edustaja Laiho ei sitten parempaa keksi kuin huutaa välihuudon ”kannustan ottamaan työtä vastaan”. [Li Andersson: Lakkautetaan koko sosiaaliturva sitten! — Matias Mäkysen välihuuto] Tämä tilanteessa, jossa sama edustaja, kokoomuksen sosiaaliturvan ykköstykki, täällä eilen sanoi, että tämä 300 euron leikkaus on pieni summa. Kun sama edustaja myös totesi viime syksynä, että vapaita, halpoja vuokra-asuntoja on kymmenentuhatta saatavilla sieltä Etuovi.comista, [Krista Kiuru: No se ei osunut kyllä lankulle!] niin ihmetyttää, kuinka kaukana voi pienituloisten arjesta olla. Mutta niinhän se toisaalta on, että mitä kauempana on, sitä helpompaa on sitten viedä läpi näitä

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

massiivisia heikennyksiä. Mutta jonkinlaista ihmisarvon kunnioitusta toivoisi sentään täällä keskusteluissa eduskunnassa ja edes sitä, että otettaisiin selvää asioista.

Ehkä espoolaisen kansanedustajan näkökulmasta mietityttää myös se, miten hän voi puolustaa näitä leikkauksia, kun nämä vaikuttavat suoraan myös esimerkiksi pääkaupunkiseudun elinvoimaan, siihen, saadaanko me tarvittavaa työvoimaa tänne. Kyse on esimerkiksi kaupungin työntekijöistä, jotka tekevät äärettömän tärkeää työtä varhaiskasvatuksessa, koulutuksessa ja sote-sektorilla.

Mutta, arvoisa puhemies, näinhän se on, että Orpon hallitus pyrkii murskaamaan hyvinvointivaltion turvaverkon aivan täysin, ja se tehdään nyt monesta eri suunnasta. Nyt vuorossa ovat he, joilla on vaikeuksia työllistyä uudelleen nopeasti. Olen itse miettinyt, viädäänkö tässä tarkoituksella läpi niin massiiviset heikennykset, että niitä sitten mikään hallitus tämän jälkeen hädin tuskin pystyy korjaamaan, eli saadaan todellista tuhoa aikaiseksi. Toisiaan seuraavat, päällekkäin kasaantuvat leikkaukset ovat niin suuri massa, että sen painon alle jää valtava määrä ihmisiä.

Edustaja Laiho, Suomi on täynnä paikkakuntia, joissa uutta työpaikkaa ei niin vain löydy. Suomessa on paljon ihmisiä, joiden työkyky on kärsinyt väliaikaisesti tai lopullisesti. Ihmisten elämään tulee tilanteita, joita ei ole voinut ennakoida ja joista selviäminen ei ole vain itsestä kiinni. Elämää ei ole aina mahdollista järjestää taloudellisen hyötysuhteen perusteella, vaan työllistyminen riippuu myös työpaikkojen saatavuudesta, omasta työkyvystä ja mahdollisuuksista kehittää osaamista.

Esimerkiksi tämä nyt käsittelyssä oleva työttömyysturvan porrastaminen osuu moniin sellaisiin, jotka jo kärsivät aiemmin päätetyistä leikkauksista. Taas kuritetaan niitä, joilla jo valmiiksi menee syystä tai toisesta huonosti ja työllistyminen on vaikeaa. Keskimääräistä ansiopäivärahaa saavan etuutta leikataan kahden kuukauden työttömyyden jälkeen yli 300 eurolla. Jos palkka on ollut pieni, ansioturva putoaa nopeasti lähelle työmarkkinatukea. Tämän päälle vielä lapsikorotuksen ja 300 euron suojaosan poisto sekä toinen porrastus kahdeksan työttömyyskuukauden jälkeen pudottavat tuloja mahdollisesti useita satoja euroja lisää. Jos kaikki ei elämässä mene niin kuin piti, täytyy tulla yhä pienemmällä toimeen. Nyt mennään erityisesti työttömyyden pitkittymisestä kärsivien sekä vaikeasti työllistyvien, ikääntyvien työttömien pusseille.

Hallituksen ajama linja ajaa kokonaisuutena satatuhatta suomalaista toimeentulotuen varaan. On aivan yksiselitteistä, että putoaminen viimesijaisen etuuden varaan syventää nopeasti ja merkittävästi kannustinloukkuja ja kaventaa mahdollisuuksia työllistyä. On järjestöntä mitata työllisyystoimien vaikuttavuutta vain sillä, miten paljon kärsimystä ne aiheuttavat. Samalla vimmalla hallitus voisi tukea mahdollisuuksia kouluttautua, palauttaa työkyky ja löytää työtä. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen.

16.03 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on ihmeteltävä, missä on valtiovarainministeri Purra. Jos on pokkaa naureskella saksien kanssa sosiaalisessa mediassa, niin täytyisi olla myös rohkeutta osallistua keskusteluun eduskunnassa, jotta kaikilla kansalaisilla on mahdollisuus kuulla, mistä nyt leikataan, ketkä ovat valtiovarainministerin leikkuulaudalle joutuneet. [Anne Rintamäen välihuuto — Juho Eerolan välihuuto]

Perussuomalaisista esimerkiksi edustaja Piisinen on tässä salissa kertonut, että pienituloisia yksinhuoltajia autetaan 26 euron lapsilisäkorotuksella: 26 euroa samaan aikaan, kun

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

150—280 euroa leikattiin työttömyysturvan huoltajakorotuksista. [Timo Harakka: Oho!] Tietysti myös kokoomuksesta kuullaan näitä puheenvuoroja, että 200 euron leikkaus porrastuksen muodossa ei ole paljon mitään. Näin voi toki olla, jos itse on kansanedustajan tuoloilla ja täysin vieraantunut työttömien ja pienituloisten palkansaajien arjesta.

Käsitlemme täällä eiliseltä jatkuneessa keskustelussa hallituksen seuraavaa työttömyysturvan leikkausta. Tämä leikkaus on jatkoa viime syksynä tehtyihin heikennyksiin. Huoltajakorotuksen poisto, suojaosien poisto, historiallisen pitkät indeksijäädytykset ja asumistuen ja toimeentulotuen leikkaukset jatkuvat nyt niin sanotulla porrastuksella, jonka myötä työttömyysturvaa leikataan 20 prosenttia kahdeksan viikon ja 25 prosenttia kahdeksan kuukauden jälkeen.

Esitys on osa Suomen työmarkkinamallin murtamista. Pohjoismainen työmarkkinamalli perustuu työmarkkinaosapuolten neuvotteluun, työsuhteturvan ja työttömyysturvan tasapainoon sekä vakuutusperusteiseen sosiaaliturvaan, joka kattaa niin työttömyyden ja vanhuusajan kuin sairaudenkin turvan. Orpon ja Purran hallitus on toteuttamassa työnantajien arvointivirheen seurauksena paradigmanmuutoksen, jossa kaikki näistä pohjoismaisen mallin osista romutetaan, ja viime syksyn ja tämän kevään esitykset ovat tämän työn viemässä konkreettisesti maaliin. Kyse on asioista, joista ennen on Suomessa sovittu yhteistyössä työmarkkinoilla, mutta nyt hallitus on tehnyt itsestään työmarkkinaosapuolen, ja seuraukset näemme tämän talon ulkopuolella: vienti on seis, Suomi seisoo.

Erityisen härskiä on, että tämän kevään ensimmäisenä lakiesityksenä hallitus rajoittaa työntekijöiden lakko-oikeutta, joka on heille jo ihmisoikeussopimuksissakin turvattu oikeus osana yhdistymisvapautta. Ensin suut kiinni, sitten edut pois. Loppuhuipennuksena tälle keväälle hallitus on tuomassa vielä paikallisen sopimisen esityksen, jolla viedään pohja työehtosopimusten yleissitovuudelta ja mahdollistetaan ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö aivan uudessa laajuudessa. Ymmärtävätkö suomalaiset tai edes tätä päätöstä ajavat perussuomalaiset, että tämän uudistuksen myötä suomalaiset työntekijät ovat menettämässä niin lomarahat ja sairausajan korvaukset kuin ylityökorvauksetkin, joista työehtosopimuksissa tänään sovitaan?

Arvoisa puhemies! Suomen työmarkkinamallin murtamisen olennaisena askeleena hallitus on romuttamassa ansiosidonnaisen työttömyysturvan. Niin tästä kuin muistakin hallituksen leikkauksista eniten kärsivät pienituloiset palkansaajat. Porrastuksen myötä pienituloisten palkansaajien ansiosidonnainen turva lyhenee 40 päivään nykyisestä 400 päivästä — tämä siitä huolimatta, että esimerkiksi perussuomalaisten ryhmäpuheenjohtaja Mäkelä ilmoitti viimeksi eilen tässä salissa, ettei kannata ansiosidonnaisen lyhentämistä. Ettekö te siis tajua, mitä teette, vai yritättekö peitellä jälkiänne? Ansiosidonnainen lyhenee pienipalkkaisilla palkansaajilla kymmeneen prosenttiin aiemmasta.

Vieläkin karumpi tilanne on osa-aikatyötä tekevillä perheellisillä, jotka saavat pienten työtulojensa rinnalla ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Heidän turvastaan leikkautuu yli 700 euroa kuussa eli yli puolet heidän tämänhetkisestä etuudestaan. Samoilta henkilöiltä leikataan myös asumistukea. Onko tämä teidän mielestänne kohtuullista? Vastauksena kerrotte, että voivathan he saada toimeentulotukea. Jo viime syksyn leikkausten myötä arvioitiin 100 000 suomalaisen joutuvan toimeentulotuen piiriin. Onko siis niin, että hallituksen mielestä Suomessa työssäkäyvien on oltava toimeentulotuen piirissä? Ymmärrättekö, että toimeentulotuki on viimesijainen etuus, jolta työllistyminen ja lisätyön tekeminen on kaikista vaikeinta?

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

Hallitus perustelee tätä esitystä työllistymisen vahvistumisella. Siksi on huomioitava, että valtiovarainministeriökin on jo pienentänyt arviotaan työllisyysvaikutuksesta. Se on pudonnut 17 700:sta 12 800 lisätyölliseen: [Krista Kiuru: Ja sekin on väärin laskettu!] yli 5 000:n romahdus pelkästään tämän hallituksen esityksen arviossa. Jos otettaisiin huomioon vielä viime syksyn esitykset, tästä esityksestä ei jäisi jäljelle mitään. Samaan aikaan tiedämme, että työttömyyden suurimmat syyt ovat koulutuksen vanhentumisessa, ihmisten asuinpaikassa ja terveydessä, ja niille asioille te ette ole tekemässä yhtään mitään. Päinvastoin heikennätte ihmisten mahdollisuutta kouluttautua esimerkiksi lakkauttamalla aikuiskoulutustuen.

Porrastamisesta on myös oikeaa tutkimusta. Esimerkiksi Ruotsin tutkimuksen mukaan korvausten porrastaminen heikentää työllistymistä ja vakuutusturvaa. Tosiasiassa tälläkin hetkellä suomalaiset työllistyvät ansiosidonnaiselta jo alkuvaiheessa ja he, jotka eivät työllisty, kärsivät terveysongelmista ja koulutuksen vanhenemisesta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys työttömyysturvan porrastamisesta on huonosti laadittu. Se johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin eikä tarjoa vastausta työllistymisen esteisiin. Kyse on ideologisesta osasta Suomen työmarkkinamallin murtamista. Jos ihmisiä halutaan kannustaa, voidaan kehittää edelleen Suomessa jo varsin hyvin toimivaa soviteltua päivärahaa.

Tämä ideologinen esitys on peruttava, ja tulemme vastustamaan sitä loppuun asti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

16.10 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! On surullista, että hallitus ei aidosti ymmärrä, mitkä ovat työllistymisen pullonkaulat ja esteet. Tästä on työ- ja elinkeinoministeriössä paljon empiiristä tutkimusta, jota viime kaudella hyödynnettiin. Tuloksena oli koronakriisin aikana pelätyn jättityöttömyyden sijaan mittaushistorian paras työllisyysaste, Venäjän hyökkäyksen aiheuttaman talouskriisin aikana pelätyn jättityöttömyyden sijaan mittaushistorian paras työllisyysaste. Tämän hyvän perinnön Orpon—Purran hallitus sai, mutta ei täällä salissa ole kertaakaan hallituspuolueiden puheenvuoroissa esitetty kiitosta edellisen hallituksen onnistuneelle työllisyyslinjalle. No en sitä tietenkään odottanutkaan, mutta kyllä voisi olettaa, että aste nöyryyttä hallitukselta löytyisi, kun olette jo ehtineet tätä hyvää perintöänne tarvelemään. Työllisten joukko on vähentynyt 30 000 hengellä, eli 100 000 lisätyöpaikan tavoitteenne on nyt 130 000 lisätyöpaikkaa. Ja satun tietämään, että näillä keinoilla ette tuota tavoitetta saavuta.

Sen verran on vielä sanottava, että on puhdasta propagandaa, että nämä leikkaukset ovat työelämän uudistuksia. Tuo propagandatermi on mennyt täysillä läpi tiedotusvälineissä. Suorastaan loukkaavaa on väittää, että edellinen hallitus ei tehnyt työllisyyden uudistuksia. Jotain siitä ehkä tiedän, ja sanon, että viime kauden työllistämisuudistukset olivat merkittävämpiä kuin vuosikausiin, vuosikymmeniin, ja nämä kiusaamistoimet nyt. Työllisyyspalveluiden laatua ja saatavuutta parannettiin määrätietoisesti, samalla kun tehtiin lainsäädäntö työllisyyspalveluiden siirtämisestä valtiolta kuntien vastuulle. Valtava reformi ja sen päälle Työkanava Oy.

Miksi nykyinen hallitus näitä halventaa, johtuu tietysti siitä, että meidän näkökulmamme oli aidosti auttaa yksilö työelämään ja myös auttaa heitä, joille se polku on pidempi ja kuoppaisempi, että vaikkapa mielenterveyden ongelmien kanssa painivaa ihmistä ei heti

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

tuomita sairauseläkkeelle, vaan koetetaan auttaa mukaan yhteiskuntaan. Työ- ja elinkeinoministeriössä on valtava kokemusperäinen osaaminen, ja ammattilaiset tuntevat tuon polun, jolla työelämästä syrjäytynyttä väkeä ohjataan askel askeleelta eteenpäin. Ikävä kyllä tuon osaamisen ohittavat valtiovarainministeriön teoreettiset laskelmat. Näistä ekonomistien teorioista huolimatta syrjäytyvät ihmiset eivät reagoi kannustimiin, kuten laskelmat olettavat, vaan syrjäytyvät lisää. Ja nyt nämä toimet syrjäyttävät lisää väkeä ja samalla syrjäyttävät myös tuhatmäärin lapsia. Outoa kristillisten perhepolitiikkaa on luoda lasten luokkayhteiskunta.

No, mistäkö tiedetään, että syrjäytyvät eivät reagoi kannustimiin niin kuin ekonomistit tietokonesimulaatioissaan luulevat? Sitä on tutkittu, ja asia on esitetty jopa Säätytalolla hallitusneuvottelijoille. 90-luvun lopulla asumistukeen laitettiin seitsemän prosentin omavastuu, jonka piti kannustaa tuensaajia muuttamaan pienempiin ja halvempiin asuntoihin. Näin ei käynyt, vaan köyhimmät ottivat vastaan lisäleikkauksen ja kiristivät vyötä. [Krista Kiuru: Ja näin tulee tapahtumaan nytkin!] Tulos ei tietenkään arkijärjellä ajatellen ole yllätys, mutta ei kyllä valitettavasti ole yllätys sekään, että vaikka hallitus sai Säätytalolle tutkitun tiedon, se päätti leikata asumistukea ja perustella sen työllistämisellä, joka siis vaikeutuu.

Tässä porrastamisessahan on sama juttu. Tiedetään, että työttömiksi jääneistä puolet ei enää ole kortistossa kolmen kuukauden jälkeen ja puolen vuoden kuluttua määrä on noussut 70 prosenttiin. No, kun heiltä leikataan ansioturvaa, niin on mahdollista, että joka tapauksessa työllistyvät nyt sitten työllistyvät vähän nopeammin. Mutta entä se kolmasosa, joka jää roikkumaan pitkäaikaistyöttömiksi tai palveluihin tai työvoiman ulkopuolelle? He köyhtyvät, he syrjäytyvät, köyhtyvät ja syrjäytyvät ylisukupolisesti.

Arvoisa puhemies! Ei pidä jyrkentää kokoaikaisen työn ja jollain tavalla tuetun työn eroa, kuten hallitus tekee. Palvelualoilla osa-aikatyö on normi, ja suurissa kaupungeissa asumistuki on välttämätön. Kuvaavaahan onkin, että hallituksen edustaja täällä salissa tunnevoimaisesti vetosi kuudelta aamulla heräävään Alepan kassaan, ilmeisesti tajuumatta, että juuri hänen työllistymisensä kannustimia heikennetään niin rajusti, että hänkin jää kylä jatkossa kaikessa rauhassa nukkumaan. [Krista Kiurun välihuuto] Ja kun suojaosa poistetaan, tukia heikennetään, ansioturvaa rapautetaan, tulos on todennäköisesti karmea. Kasvatetaan samaan aikaan sekä työvoimapulaa että työttömyyttä.

No, hallituspuolueethan ovat jo lohduttaneet, että jäähän syrjäytetyille toimeentulotuki. Silloin kun vielä uskottiin hyvinvointiyhteiskuntaan, ajateltiin, että toimeentulotuki on se viimeinen pelastusrengas, jonka avulla ihminen autetaan takaisin itselliseen elämään, toimintaan ja jopa työhön. Nyt Orpon—Purran oikeistohallitus tekee siitä alaluokan pysyvän olotilan, jonne tiputaan ja josta ei pääse ylös.

On tietysti valitettavaa, että työ- ja elinkeinoministeriön kokemusperäinen osaaminen häviää aina valtiovarainministeriön teoreettisille laskelmille. Tilannehan on epäreilu sikäläkin, että työllisyysarviot on annettu yksinomaan valtiovarainministeriön tehtäväksi. Ne voivat mennä pahastikin metsään, mutta kukaan ei silloin ole kantamassa vastuuta. Surkuhupaisin tilanne on tietysti silloin, jos valtiovarainministeriö ei pysty laskemaan työllisyysvaikutuksia, mutta ministerit täällä salissa joka tapauksessa väittävät, että sellaisia on, senhän kertoo arkijärki. No, arkijärki itse asiassa kehottaa tekemään kaikkea muuta kuin mihiin hallitus nyt on ryhtymässä. [Krista Kiuru: Juuri näin!]

Olenkin valmis entisenä vastuuministerinä esittämään ministeri Satoselle haasteen. Jos onkin niin, että työllisyys ei kehity tällä saksilinjalla luvattuun tahtiin, jos työvoimapula li-

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

sääntyy samalla lailla kuin työttömyys, niin missä kohtaa hallitus on valmis toteamaan tosiasiat? Te vaaditte edelliseltä hallitukselta koko ajan numeroita ja todisteita — ja saittehan te, kuten sanoin, mittaushistorian korkeimmat luvut. Voidaanko sopia, että vuoden päästä katsotaan, onko hallitus 130 000 uuden työpaikan uralla maaliskuun 13. päivä vuonna 25, ja jos tai kun ette ole, niin peruutatte nämä heikennykset, jotka luovat luokkayhteiskuntaa sinne, missä ennen vallitsi hyvinvointiyhteiskunta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li.

16.17 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Täytyy ensin todeta, että kovin on hiljaista tässä salissa tänään hallituspuolueiden kohdalla. [Ben Zyskowicz pyytää vastauspuheenvuoroa] Jos en väärin laskenut, niin yhtäkään puheenvuoroa tänään ei ole vielä kuultu hallituspuolueiden edustajien suunnalta, mikä kyllä kertoo siitä, että ei näin rajujen leikkausten perusteleminen kyllä selvästikään ihan helppoa ole teillekään, ainakaan jos pitää jonkunlaista logiikkaa pyrkiä omissa puheenvuoroissaan soveltamaan.

Hyvä puhemies! Olen tässä viimeisten päivien aikana paljon pohtinut sitä, mitä tällainen sanojen ja tekojen totaalinen ristiriita, minkä me nyt olemme Suomessa nähneet edellisten eduskuntavaalien jälkeen, tekee politiikalle, ihmisten luottamukselle poliittisiin päätöksentekijöihin, luottamukselle siihen työhön, mitä me täällä teemme, uskalle siihen, voiko päättäjän sanaan luottaa, kun meillä on hallituspuolue kuten perussuomalaiset, joiden puheenjohtaja ennen eduskuntavaaleja moneen otteeseen totesi, että heille ei käy pienituloisilta leikkaaminen, ja se, mikä sitten vaalien jälkeen saatiin, on tässä maassa ennennäkemätön sosiaaliturvan alasajo, jonka seurauksena jopa satatuhatta uutta suomalaista tulee oikeutetuksi toimeentulotukeen eli meidän viimesijaiseen etuuteen, minkä seurauksena pienituloisuusaste tulee kasvamaan, minkä seurauksena lapsiperheköyhyys tulee kasvamaan. Kaikki tämä me jo tiedetään. Esimerkiksi Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos on kuvailut teidän politiikkaanne suunnanmuutokseksi suomalaisessa sosiaalipolitiikassa. Niin rajuista heikennyksistä on kyse.

Tai mitä pitäisi ajatella siitä, että kokoomus lupasi ansiosidonnaista kaikille eduskuntavaaleissa, kun nyt mennään täysin päinvastaiseen suuntaan [Krista Kiuru: Se siitä vaalilupauksesta! — Johanna Ojala-Niemelän välihuuto] — täysin päinvastaiseen suuntaan? Teidän vaalilupauksistanne, joiden hintalappu taisi olla jossain 200 miljoonassa, ei näy jälkeäkään tämän hallituksen politiikassa, vaan päinvastoin esimerkiksi tämä työssäolon pidentäminen 12 kuukauteen tiputtaa ihmisiä ansiosidonnaisen piiristä, se vaikeuttaa ansiosidonnaisen piiriin pääsemistä nuorille, pätkätyötä tekeville ja nyt näiden leikkausten myötä myöskin merkittävältä joukolta hyvin pienipalkkaista työtä tai osa-aikatyötä tekevistä suomalaisista käytännössä poistuu ansiosidonnainen työttömyysturva kokonaan kahden kuukauden jälkeen, kun sen taso laskee niin alas, että se on käytännössä yhtä suuri kuin peruspäiväraha.

Tai mitä pitäisi ajatella siitä, että niin Petteri Orpo kuin Riikka Purra sanoivat, että keneltäkään ei vaadita kohtuuttomia, mutta silti heitä ei näy täällä vastaamassa kysymyksiin siitä, onko 300 euron leikkaus kuukaudessa tosiaankin pieni muutos, niin kuin kokoomuksen edustaja Laiho täällä ajattelee, vai onko kohtuullista, että kokopäivätoisissa ollut henkilö, jonka palkka on ollut 2 500 ja jolla on kaksi lasta, näiden leikkausten seurauksena menettää yli 500 euroa kuussa työttömyysetuudestaan, ja tähän ei ole laskettu mukaan niitä leikkauksia, mitä te teette asumistukeen, tai onko kohtuullista, että osa-aikatyötä tekevä

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

perheellinen menettää yli 700 euroa kuussa näiden teidän tekemienne sosiaalityurvaleikkausten seurauksena. Minun mielestäni he ansaitisivat vastauksia ministereiltä, kun nämä kerran ovat luvanneet, että keneltäkään ei mitään kohtuuttomuuksia vaadita.

Eilisen keskustelun jälkeen olen saanut valtavasti yhteydenottoja ihmisiltä, jotka ovat kommentoineet tätä täysin todellisuudesta vieraantunutta väitettä siitä, että 300 euroa on ihmisille pikkuraha tai pieni muutos, mutta myöskin valtavasti viestejä esimerkiksi niiltä ihmisiltä, joiden työkyky on heikentynyt ja jotka eivät pääse työkyvyttömyyseläkkeelle vaan tällä hetkellä hakevat työtä työttömän työnhakijan statuksella ja joihin nämä teidän ajamanne rajut leikkaukset tulevat iskemään niin esimerkiksi tämän velvoitetyöllistämisen ja palkkatuetun työllistämisen heikentymisen kuin ansiosidonnaisen leikkausten kautta. Mitkä ovat hallituksen vastaukset heille: millä tavalla te aiotte edesauttaa esimerkiksi osatyökykyisten ihmisten pääsyä työmarkkinoille? Vastaus: ette mitenkään. Teillä ei ole esityksen esitystä tuotu tänne näiden ongelmien ratkaisemiseksi. [Johanna Ojala-Niemelä: Vähän on porkkanaa!]

Olen saanut yhteydenottoja esimerkiksi niiltä yli 60-vuotiailta työttömiltä työnhakijoilta, jotka ovat lähettäneet työhakemusta työhakemuksen perään, kymmeniä työhakemuksia, koko ajan hakevat työtä, haluavat töihin mutta joita ei edes kutsuta työhaastatteluun johtuen heidän iästään. No, mitä te olette tekemässä sitten heidän työllistymisensä edistämiseksi ja tähän ikäsyryntään puuttumiseksi? Ette mitään, ei yhden yhtäkään toimenpideehdotusta, ratkaisua, ei mitään ole tuotu tänne saliin meidän käsiteltäväksi. Tai mitä te aiotte tehdä esimerkiksi niiden pitkäaikaistyöttömien osalta, joille tämä velvoitetyöllistämisen lakkauttaminen tulee tarkoittamaan tippumista ansiosidonnaisen piiristä työmarkkinatuella ja toimeentulotuella? Puhutaan pitkäaikaistyöttömistä, yli 60-vuotiaista, yleensä miehistä, joiden terveydentilassa myöskin voi olla haasteita ja joista yleisesti ikään kuin ajatellaan, että kuuluvat siihen kaikkein haastavimpaan kohderyhmään työllistymisen näkökulmasta. No, mitä toimenpiteitä ollaan sitten esimerkiksi tilalle esittämässä heidän työllistymisensä helpottamiseksi? Vastaus: ei mitään. Ei ole kuulunut eikä näkynyt mitään, koska tällä hallituksella ei ole mitään muuta politiikkaa tarjota pienituloisille ihmisille tässä maassa kuin heidän toimeentulonsa heikentämistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskowiec.

16.24 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Andersson kaipasi keskusteluun hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroja. Minä kaipaankin vastauksia jo eilen esittämiini kysymyksiin. Nimittäin yli vuorokausi sitten kysyin sosiaalidemokraateilta kaksi kysymystä: Ensinnäkin mikä on se teidän keinonne, jolla te teette pienipalkkaisesta työstä aina kannattavampaa kuin sosiaalityurva? Ja toinen kysymys, jonka esitin, oli se, että kun te eduskunnan tietopalvelulla lasketutti, lasketutitte — meni pöytäkirjaan oikein toivottavasti — oman vaihtoehtobudjetin teidän työllisyysvaikutukset, niin miksi te ette julkistaneet niitä? Mihin te olette piilottaneet ne? Miksi olette salanneet ne? En ole kaikkia puheenvuoroja pystynyt kuuntelemaan, mutta sikäli kuin olen huomannut, en ole vielä saanut näihin kysymyksiin vastausta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja otetaan kolme vastauspuheenvuoroa, edustajat Harakka, Andersson ja Forsgrén. — Harakka.

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

16.25 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äsken juuri vastasin tähän edustaja Zyskowiczin esittämään kysymykseen. Meillä on jonkun verran näyttöä edellisestä hallituksesta siitä, millä tavalla onnistuimme nostamaan näitten kriisien keskeillä työllisyysastetta, josta te olette nyt joutuneet tulemaan 30 000 työllistä taaksepäin. [Pia Sillanpää: Julkisella rahalla, velkarahalla!] Siinä työkaluja ovat työllisyyspalveluiden parantaminen, ei etujen heikentäminen. Siinä työkaluna on palkkatuki. Siinä työkaluja on monenlaisia: suojaosan ylläpitäminen on erittäin tärkeä, asumistuen riittävä taso, mutta ennen kaikkea kunnolliset palvelut ja sitten vielä se iso reformi, jolla siirrettiin työllisyyspalvelut kuntiin.

Täällä ei ole siitä paljon kuulunut kiitoksia. Päinvastoin on sanottu, että edellinen hallitus ei tehnyt mitään työelämän uudistuksia, mutta väitän, että nämä olivat paljon merkittävämpiä toimia kuin mihin tämä hallitus kiusaamishengessään pystyy. Tietenkin meidän huolenamme olivat nimenomaan ne Alepan osa-aikaiset kassat, joilla vielä viime hallituskaudella oli syytä lähteä kello kuusi työmaalle. Nyt te viette kaikki kannustimet siitä. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Andersson, Li.

16.26 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Neljä vastausta edustaja Zyskowiczin kysymykseen, jos hän on huolissaan nimenomaan pienipalkkaisten työntekijöiden pärjäämisestä ja siitä, miten pienipalkkainen työ saataisiin houkuttelevammaksi:

Me olemme vasemmistoliitossa esimerkiksi esittäneet suojaosan nostamista 500 euroon. Se oli sillä tasolla koronapandemian aikana. Sillä saatiin hyviä kokemuksia. Se mahdollisti ja kannusti ihmisiä ottamaan nykyistä laajemmin vastaan myöskin osa-aikatyötä, jos kerran on niin, että kokopäiväistä työtä ei ole tarjolla syystä tai toisesta. Hallitus on menossa täysin päinvastaiseen suuntaan lakkauttamalla tämän kokonaan.

Lisätuntien tarjoamisvelvoite: Täällä eilen työministeri Satonen puhui Pirkkalan Citymarketista, jos minä oikein muistan. [Vasemmalta: Kyllä!] Se on hienoa, että Pirkkalan Citymarketissa on hyvä käytäntö tähän liittyen, mutta Arto Satonen on vastuussa koko Suomen työmarkkinoista, eli hän voisi ehkä pohtia sitten sitä, miten hän työministerinä voisi edesauttaa lisätyötuntien tarjoamisvelvoitetta koko maassa, jotta saataisiin näille vastentahtoisesti osa-aikatyöskenteleville lisää tunteja.

Kohtuuhintainen asumistuotanto: [Puhemies koputtaa] erittäin tärkeää pienipalkkaisten näkökulmasta, joiden tuloista aivan liian iso osa menee asumiseen. [Puhemies: Aika! — Ben Zyskowicz: Miten se tukee suhteessa sosiaaliturvaan?]

Sekä tietenkin kaikki toimet ammattiyhdistysliikkeen vahvistamiseksi, [Puhemies: Aika!] joilla huolehditaan palkkakehityksestä [Puhemies: Aika!] myös pienipalkkaisten osalta. [Eduskunnasta: Pirkkalan kauppias hallitukseen!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Forsgrén, vastauspuheenvuoro.

16.28 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mikä häiritsee tässä hallituksen narratiivissa, on se, että ei olisi vaihtoehtoja. Usein narratiivi näihin sosiaaliturvaleikkauksiin teillä on se, että on pakko, on välttämätöntä leikata. No, minkä takia nämä kaikki leikkaukset kohdistuvat kuitenkin yhteen ja samaan ihmisryhmään? Tämä on minun mielestäni sosiaalisesti erittäin epäoikeudenmukaista. Jos me keskitytään siihen,

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

mitä leikkauksia hallitus tekee — asumistuen leikkaukset, lapsikorotusten poisto, suojaosat — niin suurin osa näistä kaikista kohdistuu samaan ihmisryhmään. Minä kysynkin hallitukselta: Jos me ollaan tässä taloustilanteessa yhdessä, jos Suomi on yhdessä tässä vaikeassa tilanteessa, miksi me emme kanna vastuuta yhdessä? Minkä takia meidän kansanedustajien palkkiosta minun verotukseni laskee — minulla jää noin sata euroa vuodessa enemmän käteen — minkä takia me emme ole mukana näissä talkoissa? [Ben Zyskowicz pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä edustaja Zyskowicz, vastauspuheenvuoro.

16.29 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Harakka ei edes yrittänyt vastata kysymykseeni siitä, miten sosiaalidemokraatit pysyisivät toimimaan niin, että pienipalkkainen työ olisi nykyistä kannattavampaa ja kannustavampaa sosiaaliturvaan verrattuna. Te vain kerotte, mitä on tehty teidän mielestänne työllisyyden edistämiseksi, [Timo Harakka: Onko se mielipideasia?] mutta ette te tähän kysymykseen vastannut. [Timo Harakka: Numerot todistavat!] Katsotaan pöytäkirjasta, miten te vastasitte tähän kysymykseen.

Edustaja Andersson sanoi antavansa neljä vastausta. Hän antoi noin kaksi vastausta, koska en ymmärrä, miten asumistuen parantaminen — joka koskee myös niitä, jotka ovat sosiaaliturvalla — tai rakentamisen parantaminen parantaa pienipalkkaista työtä suhteessa sosiaaliturvaan. Miten se parantaa, jos molempien asumistukea parannetaan?

Ja lopuksi, demarit: missä ne teidän työllisyysvaikutukset nyt ovatkaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, otetaan kolme vastauspuheenvuoroa, edustajat Harakka, Andersson ja Kiuru, mutta sitten taas puhujalistalle. — Harakka.

16.30 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt edustaja Zyskowiczin laskutaidoissa on jotain vikaa, kun hän ei esimerkiksi hahmottanut, että kyllä edustaja Andersson antoi neljä vastausta kysymyksiin. Kun esitätte kysymyksiä, niin vaaranahan on se, että niihin vastataan, [Ben Zyskowicz: Olkaa hyvä!] mutta se ei tietenkään estä teitä väittämästä, että ei ole vastattu. [Pia Sillanpää: Missä ovat työllisyysvaikutukset?] Pienipalkkaisen työn kannustavuus syntyy siitä... [Ben Zyskowicz: Suhteessa sosiaaliturvaan? Kertokaa!] — Saanko puhua? [Ben Zyskowicz: Olkaa hyvä!] — Pienipalkkaisen työn kannustavuus syntyy sillä... [Ben Zyskowicz: Suhteessa sosiaaliturvaan? Sitä kysyttiin! — Puhemies: No niin!] Pitkäaikaisen työn kannustavuus edellyttää sitä, että sitä jollakin tavalla myöskin tuetaan. Siksi suojaosa on ollut aivan välttämätön tapa saada ihmisiä pienipalkkaisiin, yhteiskunnalle välttämättömiin tehtäviin. Samalla tavalla tässä kokonaisuudessa asumistuki on ollut varsinkin suurissa kaupungeissa osa-aikatyöntekijöille aivan välttämätön.

Teidän mustavalkoinen näkemyksenne, jota tämä huonosti harkittu lakiehdotuskin tukee, on se, että ihminen on joko kokoaikaisesti töissä tai sitten kokoaikaisesti kotona, kun se varsinainen todellisuus, josta teillä ei näytä olevan suurtakaan käsitystä, työmarkkinoilla on se, [Puhemies koputtaa] että suuri osa ihmisistä on osa-aikaisesti, määräaikaisesti päätöissä tai silpputöissä. [Vasemmalta: Ja vielä tahtomattaan!]

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Andersson, Li.

16.31 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistan nyt vielä, kun ei mene perille: suojaosa, lisätyötuntien tarjoamisvelvoite, asumisen hinnan alentaminen ja yleisesti ammattiyhdistysliikkeen aseman parantaminen. Totta kai tavoitteena pitää myöskin olla se, että saadaan palkkataso paranemaan siinä pienipalkkaisessa työssä esimerkiksi sillä, että liitot pystyvät sopimaan euromääräisistä korotuksista, jotka hyödyttävät erityisesti esimerkiksi kaupan alalla työskenteleviä pienituloisia. Kyllä myöskin poliittisilla päätöksillä voidaan vaikuttaa siihen, mikä on työntekijöiden järjestäytymisaste tässä maassa.

Mutta palaan vielä asumisen hintaan. Edustaja Zyskowicz, jolla on sosiaaliturva aina mielessä, meni suoraan tähän asumistukeen, joka on tietenkin yksi tärkeä instrumentti. Mutta vielä oleellisempaa on se, että me asuntopolitiikan keinoin tässä maassa huolehdi- taan siitä, että meillä on riittävästi kohtuuhintaista asumista tarjolla myöskin kasvukeskuk- sissa. Täällä pienipalkkaiset työntekijät ovat kaikista suurimmissa vaikeuksissa, kun vuoka- ra ja asumisen kustannukset syövät niin ison osan siitä sinun palkastasi, että sinun on pak- ko saada sosiaaliturvaa sen päälle, jotta sinä pärjät, jotta sinulla on varaa myöskin ruo- kaan. Tältäkin osin tämän hallituksen politiikka on viemässä aivan väärään suuntaan. Meil- lä tulee olemaan erittäin isoja ongelmia Helsingissä edessä muutaman vuoden päästä, kun nämä hallituksen tekemät virheet asuntopolitiikan puolella todella alkavat realisoitumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä edustaja Kiuru, Krista.

16.33 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on ihan hyvä, että kysytään myös meidän toimien perään. Täällä ei kuitenkaan käsitellä nyt SDP:n toi- mia. Mutta lyhyesti totean, että meille tärkeää on se, että suojaosaa voidaan käyttää väli- neenä. Siitä käytiin jo hyvä keskustelu korona-aikana. 500 euron suojaosa oli esimerkki sii- tä, että meillä syntyi myös praktiikkaa siitä, toimiiko tämä resepti. Me ollaan tehty sosiaa- liturvaan oma ehdotus yleismallista. Me ollaan korostettu asumisen hintaa ja niitä keinoja. Itsekin olen saanut asumisministerinä tehdä todella kovan luokan päätöksiä siitä, miten asumisen hintaa voidaan laskea. Ja tietenkin verotus on yksi tärkeä toimi, joka näkyy mei- dän vaihtoehtobudjetissamme.

Koko tässä kysymyksessä pitäisi kysyä: onnistutaanko tässä? Tässä hallituksen linjassa ollaan nyt aika hulluilla vesillä. Te yritätte luoda 65 000 työpaikkaa siirtämällä ensinnäkin 100 000 ihmistä suoraan toimeentulotuella ja työllistämällä 291 000 suomalaisen työttö- män rinnalla nyt nämä 65 000. Kuinka kalliiksi tämä tulee, kun sosiaaliturvaa laskemalla yritetään työllistää ihmisiä? Onko tämä toimiva konsepti? [Puhemies koputtaa] Meidän veikkauksemme on, että se olisi toiminut jo, koska kahden viikon päästä 1.4. nämä kaik- kein kovimmat leikkaukset astuvat voimaan. Miksi ei ole [Puhemies koputtaa] nyt jo kym- meniätuhansia työpaikkoja? [Ben Zyskowicz: Eiväthän ne ole vielä voimassakaan!] — Kahden viikon päästä ovat. Eivät kai ne ihmiset silloin vasta mene töihin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Sitten mennään puhujalistalle. — Edustaja Lindtman.

16.35 **Antti Lindtman sd:** Arvoisa puhemies! Toistan kysymyksen: ovatkohan hallitus- puolueiden edustajat tietoisia niistä vaikutuksista, joita nämä leikkaukset todellisuudessa

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

saavat suomalaisten ihmisten, monien työssäkäyvien ahkerien perheiden ja työntekijöiden arjessa aikaiseksi? Täällä kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenvuoroissa kuvattiin, että eivät nämä leikkaukset ole kovin suuria, [Li Andersson: Ihan pikkujuttuja!] että nämä leikkaukset ovat, oliko se termi ”melko maltillisia” tai ”pieniä”, mutta joka tapauksessa eivät kovin suuria.

Arvoisa puhemies! Kaksilapsisen perheen äiti tai isä, joka käy osa-aikatyössä ja saa soviteltua päivärahaa — monien muiden osa-aikatyöntekijöiden tavoin tällä hetkellä joka päivä hänen mahdollisuutensa saada lisätyötä heikkenee. Meillä on tällä hetkellä jo 110 000 sellaista osa-aikatyön tekijää, jotka haluaisivat tehdä lisää työtunteja, mutta he eivät sitä saa. Tämä Pirkkalan Citymarketin esimerkki oli hyvä. Mutta valitettavasti, arvoisat edustajat, näyttää siltä, että näitä Pirkkalan citymarketteja on joka päivä vähemmän ja vähemmän. Niiden osa-aikatyöntekijöiden, joilla on mahdollisuus saada lisätunteja, määrä heikkenee. [Li Andersson: Pitäisikö ministerin ehkä tehdä jotain?] Tällä hetkellä vastentahtoisesti osa-aikatyötä tekevien määrä on kovassa kymmenen prosentin kasvussa alkuvuonna, ja kun katsotaan taloustilannetta, todennäköisesti kasvu jatkuu.

Ja nyt, arvoisat edustajat erityisesti siellä kokoomuksessa: ovatko nämä pieniä? Siltä osa-aikatyöntekijältä, jolla on kaksi lasta, joka tekee sovitellulla päivärahalla työtä, noin 1 000 euroa kuukaudessa palkka, ensiksi leikataan suojaosat, sitten lapsikorotukset nyt huhtikuussa, tämän jälkeen teette työttömyysturvan ensimmäisen leikkauksen. Yhteensä nämä leikkaukset ovat hiukan alle puolet siitä turvan tasosta, joka on mahdollistanut sekä arjen sujumisen että myöskin työssäkäynnin. Ja kahdeksan kuukauden jälkeen tämä leikkaus on yli puolet, jopa 700 euroa kuukaudessa pienituloisen lapsiperheen, ahkeran työssäkäyvän perheen arjessa tilanteessa, jossa mahdollisuudet saada lisätyötä heikkenevät joka päivä. Työtä ei synny lisää, köyhyyttä syntyy lisää. Se tarkoittaa vähemmän tuloja suomalaisille yrittäjille, se tarkoittaa vähemmän suomalaisia työpaikkoja, ja sen vuoksi, arvoisat edustajat, tälläkin hetkellä siitä, kun tämä hallitus on saanut maan johdettavakseen, yli 20 000 työpaikkaa, työllistä, on tällä hetkellä vähemmän.

Arvoisa puhemies! Pääkysymys, miksi me vielä tänään keskustelemme täällä, on se, että haluamme kuulla, mitä mieltä on tämänkin leikkauksen, voi sanoa, äiti, saksia kädessä pittelevä ja näillä leikkauksilla retosteleva valtiovarainministeri Purra, joka ennen vaaleja lupasi, että pienituloisilta leikkaukset eivät käy, ja joka lupasi, että ansiosidonnaisen kokonaistason ei pienennetä. Ja nyt kun näemme, että on valtava, jopa historiallinen leikkaus tapahtumassa ansiosidonnaiseen, kysymme: miksi Purra ei ole täällä perustelemassa, miten tässä näin kävi?

Arvoisa puhemies! Me ollaan tilanteessa, jossa monissa perheissä jo nyt korkeista kustannuksista, nousevista koroista ja työllisyystilanteen heikkenemisestä johtuen ollaan erittäin tiukoilla. Lasten harrastuksia on jouduttu laittamaan jäihin. Jokainen asuntolainaei tai vuokra monissa perheissä aiheuttaa huolta. Miten selvittää autolainoista, miten selvittää ruokalaskuista.

Arvoisa puhemies! Miksi valtiovarainministeri Purra, joka tänään päivällä kyllä tuolla Finlandia-talolla veronmaksajille kertoi, että näistä saksista nyt vaan pitää tykätä — vai oliko se niin, että ei ole väliä, tykkääkö niistä vai ei — valtiovarainministeri, joka ennen vaaleja lupasi, että kokonaistason ansiosidonnaisessa työttömyysturvassa ei heikennetä, joka lupasi, että pienituloisilta leikkaukset eivät käy, valtiovarainministeri, joka nyt retostelee näillä leikkauksilla, leikkuulaudoilla ja antaa julkaista kuvia, joissa karnevalisoidaan

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

näitä leikkauksia — miksei valtiovarainministeri ole täällä perustelemassa, miten tässä näin kävi?

Arvoisa puhemies! Toistan vaatimuksen. Valtiovarainministeri Purran on tultava saliin ja kerrottava, miten tässä näin kävi. Ja kerrottava, mitä hän ajattelee, miltä tämä retostelu leikkuulaudoilla ja saksilla tuntuu niistä ihmisistä, jotka ovat joutumassa näiden leikkausten kohteeksi, niissä perheissä, joissa jo ennestään on toimeentulohuolta, niissä perheissä, joissa työllisyysnäkyvät heikkenevät entisestään. Olisi kohtuullista, olisi reilua, että valtiovarainministeri Purra tulisi kertomaan, mitä siellä Säätytalolla kävi. Miksi pienituloisten puolustajasta on tullut pienituloisten suurin leikkaaja ja näiden leikkausten päälle sosiaalisessa mediassa retostellaan hymyssä suin leikkuuautojen ja saksien kanssa?

Tänään olemme kuulleet, että nämä Purran sakset ovat nousseet keskusteluun jopa Euroopan parlamentissa — [Krista Kiuru: Näin on, käsittämätöntä!] Suomi mainittu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Toimittajille kiitos!]

Arvoisa puhemies! Olisi reilua, olisi kohtuullista, että valtiovarainministeri Purra, joka koviten ajaa näitä leikkauksia ja joka samaan aikaan on räätälöinyt isoja veronkevennyksiä ministereiden tuloluokkaan, jopa 2 000 euroa vuodessa, tulisi kertomaan, miten tässä näin kävi. [Pia Sillanpää: Kyllä hän vielä kertoo!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä.

16.42 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Puolueen puheenjohtaja esitti hyvän kysymyksen. Pettymys on suuri, Purra on poissa. Tätä asiaa käsiteltiin jo eilen ja tätä käsitellään nyt, ja kello käy, mutta Purraa ei näy. Arvioisin kyllä, että ministerinkin olisi syytä priorisoida näitä asioita ja menojansa sen mukaisesti, että pääsisi tänne eduskunnan kanssa käymään tätä keskustelua.

No, petetyt vaalilupaukset: Perussuomalaisten edellisen vaalivoiton jälkeen nattu kään-tyi nurin monessa asiassa. Ei mennyt Kreikan piikki kiinni, tuli kolmas tukipaketti. Ei lop-punut maahanmuutto, tuli pakolaisvyöry. [Pia Sillanpää: Mites se teidän elvytyspaketti?] Duunari ei ollut palkkaansa ansainnut, tulivat pakkolait. Nyt sama kaava näyttää toistuvan. Kannatitte ennen vaaleja kiky-maksujen siirtämistä työntekijöiltä työnantajien maksetta-vaksi, mutta pyörsittekin sitten ykskaks kantanne. Tämäkin olisi auttanut pienituloista pal-kansaajaa, olisi tuonut lompakkoon helpotusta, jos nämä maksut olisi laitettu työnantajien maksettavaksi.

No, ministeri Purra totesi ennen vaaleja, että pienituloisilta leikkaaminen ei käy, ja mi-ten kävi vaalien jälkeen? Keltään muulta kuin pienituloisilta ei olekaan sitten leikattu. Kaikki leikkaukset asumistukeen, työttömien perusturvaan sekä toimeentulotukeen koh-distuvat nimenomaisesti pienituloisiin. Suurituloisten verotusta ei edes nimeksi kiristetä.

Nyt käsittelemme täällä ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastusta. Nämä porta-ot ovat ensinnäkin vähän mielivaltaisia, jotka tähän on luotu — 20 prosenttia ensin ja sitten vielä 5 prosenttia myöhemmin — mutta ne ovat myös huonosti osuvia. Tämäkään ei kui-tenkaan riitä, vaan lapsikorotukset poistetaan. Se voi tehdä satojen eurojen loven perheen talouteen siitä riippuen, monta lasta heillä on.

Kun tätä 300 euron suojaosuutta olisi pitänyt korottaa, niin päinvastoin se leikataan pois 1.4. alkaen. Monia on aktivoinut ja kannustanut tämä pieni tienestin mahdollisuus ilman si-tä, että työttömyysturvaa leikataan. Ja tässäkin on — niin kuin monessa muussakin asiassa Orpon hallituksella — suunta täysin väärä.

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

Sitten näitten vaikuttavuusarviointien osalta: Nämä esityksethän tulevat nyt ripotellen meille valiokuntaan käsiteltäviksi, ja tästä on kokonaiskuvaa hankala luoda. Tästä seurauksena on se, että esimerkiksi kaikki ansiopäivärahan heikennykset voivat osua myös samalle ihmiselle ja samaan kotitalouteen. Nämä vaikutusarvioinnit on tehty puutteellisesti juurikin kokonaisvaikutusten osalta. Hallitus on työttömyysturvaleikkausten lisäksi muun muassa heikentänyt merkittävästi yleistä asumistukea ja jäädyttänyt monet perusturvaetuuksien indeksit neljäksi vuodeksi.

Porkkanaa on vähän, keppiä senkin edestä. Ei ongelma ole ihmisten työhaluttomuus vaan työpaikkojen puute, kohtaanto-ongelma, se, että ihmiset ovat paljon osa-aikatyöllä eivätkä saa kokoaikatyötä, vaikka näin toivoisivat, samoin kuin sitten ikärasismi, jolloin monesti on vaikeuksia työllistyä tuolla, kun eläkeikä lähestyy.

Nämä hallituksen jo tekemät sosiaaliturvan leikkaukset ajavat arvion mukaan 100 000 ihmistä toimeentulotuen asiakkaaksi, ja köyhien lasten määrä lisääntyy lähes 20 000:lla. Se on valtava määrä siihen nähden, että tässä maassa arvioidaan jo olevan 120 000 köyhyysrajan alapuolella olevaa lasta, ja tämä hallitus edelleen suistaa tietoisesti omilla päätöksillään lapsia köyhyysrajan alapuolelle — käsittämätöntä politiikkaa.

Esitys romuttaa ansioturvan pienillä palkkatuloilla. Vaikka ansiopäivärahan enimmäiskesto ei leikata, käytännössä ansiopäiväraha lyhenee pienituloisilla kahteen tai kahdeksaan kuukauteen. Esityksen mukaan reilun 3 000 henkilön ansiopäiväraha tippuu peruspäivärahaan eli tasolle 800 euroa kuussa, ja kun 16 000 saajaa ansaitsi ennen työttömyyttä enintään 1 500 euroa kuukaudessa, heillä tämä ansiopäiväraha putoaa jo kahden kuukauden jälkeen alle 900 euroon. Eli nämä ovat melkoisia leikkauksia, ja toivoisin kyllä vielä harkintaa hallitukselta näiltä osin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

16.48 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kello käy, eikä Purraa näy. Tässä sitä ollaan odoteltu eilisestä illasta lähtien, ja kyllä tässä selitettävää piisaakin. Minusta on tärkeää, että myös politiikassa on kuluttajansuojaa: siitä, mitä sanotaan, pidetään kiinni. Nyt on syntynyt tilanne, jossa me yhä ihmettelemme, miten voi olla mahdollista, että tosiasiaassa perussuomalaiset kyllä sitoutuivat työttömyysturvan porrastamiseen mutta eivät sen tason heikentämiseen.

Tänään käsittelyssä on ehdotus, jossa työttömyysturvaa heikennettäisiin 25 prosenttia tällä esityksellä, ja kun aikaisemmat esitykset lasketaan siihen päälle, tuo kokonaishaitta ainakin niiden tietojen mukaan, jotka meillä tällä hetkellä ovat käytettävissä, voisi olla jopa 53 prosenttia työttömyysturvasta pois. Valiokunnan käsittely aikanaan sitten näyttää, löydämmekö me muita ryhmiä ja muita henkilöitä, joilla tämä leikkaus olisi tätäkin vielä suurempi ottaen huomioon, että nuo työttömyysturvaan tehdyt muutokset ennen joulua eivät ole useimmissakaan erilaisten järjestöjen ja tahojen laskelmissa olleet mukana. Näistä esityksistä on käytännössä huomioitu vain lapsikorotusten leikkaaminen ja suojaosan poisto. Sen kautta on kiinnostavaa myös valiokunnan työskentelyssä katsoa, riittääkö edes, että tämä hallitus leikkaa 53 prosenttia joltakin, esimerkiksi osa-aikatyötä tekeviltä ihmisiltä. Se tuntuu tosi pahalta ja häijyltä.

Olisi reilua, että myöskin valtiovarainministeri Purra, joka on tehnyt tästä todellisen karnevaalin, tulisi vastaamaan, miksi näitä saksia tässä nyt tarvitaan nimenomaan leikkaamaan vielä kerran työttömyysturvaa. Eikö se riitä, että työttömyysturvaa leikattiin jo todel-

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

la kovalla kädellä ennen joulua? Jälleen on uusi esitys pöydässä. Eikä tämä tähän jää. Myöskin toimeentulotukea tullaan vielä leikkaamaan, ja näillä kaikilla tempuilla on saatu puolentoista miljardin euron leikkaukset aikaan käytännössä yhteiskunnan vähäosaisten asemaan.

Kysymys on siitä, mihin suuntaan Suomea viedään, viedäänkö sitä oikeaan suuntaan. Tässä hallituksessa on annettu ymmärtää, että mitään ei ole tehtävissä. Nämä ovat ainoita vaihtoehtoja. Silloin kun politiikasta loppuvat vaihtoehdot, silloin ovat väärät tekijät paikalla. [Pia Sillanpään välihuuto] Ei kannata tulla tänne sanomaan, että ei ole mitään muita vaihtoehtoja. Miksi sitten oppositiosta pystytään esittämään useita erilaisia vaihtoehtoja? Kun niiden esitettyjen vaihtoehtojen pitäisi olla sellaisia, että ne eivät pala tulessakaan.

Minusta on hävytöntä jälleen kerran esittää täällä salissa pokkana, että tämä työttömyys-turvan toisen vaiheen leikkaus todella luo kannustimia ja luo työpaikkoja. Tässä on ajateltu, että 12 600 henkilöä työllistyisi leikkaamalla työttömyysturvaa. Tähän on syytä pysähtyä hetkeksi. Kun katsotaan tilastoja, niin käytännössä ansiopäivärahan saajista on ollut 67 prosenttia työttömänä kuusi kuukautta, 45 prosenttia kolme kuukautta ja 24 prosenttia työttömänä kuukauden. Nyt on siis sanottava, että tuon kuukauden ja kolmen kuukauden väliin sijoittuu 24—45 prosenttia väestä. Erikoista oli se, kun tutustuin tähän materiaaliin, joka hallituksen esityksessä lähtee sivulta 84, että siinä käydään tarkemmin läpi tätä niin sanottua joustoa, joka tähän on rakennettu. On siis otettu akateemisesta kirjallisuudesta käsite ”jousto” huomioon ja ajatellaan, että työttömyysjaksoilla voitaisiin laskea tällaista keskimääräistä jouston todellista merkitystä sitten, kun työttömyysturvaa leikattaisiin. Laske-taan tällainen akateeminen keskiarvo sille, kuinka paljon tämä johtaisi siihen, että ihmiset joustaisivat ja hakeutuisivat takaisin työmarkkinoille. Tämä on täysin tällainen keinotekoi-nen rakennelma, mikä se jousto voisi olla. Akateemisessa kirjallisuudessa tuo 0,8 näyttäy-tyy hyvin erilaisina lukuina. Kaikkein parasta on se, että hallituksen omassa esityksessä lai-nataan täällä, että tässä on kansantaloustieteilijä Uusitalon näkemyksiä käytetty hyväksi, mutta Uusitalo itse toteaa, että tämä 0,8:n jousto, joka tähän siis on valittu, on aivan liian korkea. Nyt me oletamme, että meille syntyy 12 600 työpaikkaa, ja me ollaan käytetty tääl-lä joustona 0,8:aa ja oletetaan, että se tuo tulosta, kun akateemikko itse on todennut, että tämä 0,8 Suomen olosuhteissa tulisi näissä olosuhteissa olemaan liian korkea.

Kaikkein hulluinta on se, että kun minä laskin tällä apparaatilla, joka tässä käydään läpi — minä jo eilen illalla tästä puhuin — tällä apparaatilla tulee käymään niin, että tässä hal-litus on jälleen laskenut, kun ei ole tehty kokonaisvaikutusten selontekoa, mukaan poruk-kaa, joka ei koskaan tule olemaan näiden portaiden piirissä. Siis ajatelkaa nyt, tässä esityk-sessä on otettu huomioon ryhmiä, jotka eivät ole näitten portaitten piirissä. Tämä ei ole, edustaja Sillanpää, mikään leikin asia. Tämä on valiokunnassa esillä. Me joudumme kes-kustelemaan siitä, onko nämä työllisyysvaikutukset mitattu oikein. Minä yritän sanoa, että kun tätä lukee, ja tilasin vielä valtiovarainministeriöstä myöskin tämän laskukaavan, tässä on otettu huomioon nekin, jotka kahden kuukauden jälkeen ikään kuin tippuisivat tuon por-taikon jälkeen alempaan ansioturvaan, mutta tosiasiasa he eivät ikinä tule sen piiriin, kos-ka he eivät ole enää silloin työttöminä, ja silti tämä on kerrottu 0,8:lla.

Kyllä minun täytyy sanoa, että alan olemaan kyllästynyt siihen, miten tässä hallitukses-sa näitä esityksiä tänne revitään. Purra totesi yhdellä kyselytunnilla täällä, että tämähan on nyt tällaista, että ei kaikkeen valtiovarainministeriö pysty rakentamaan laskelmia, ja niis-säkin, joissa se rakentaa, ne eivät kovin varmalla pohjalla ole. Tässä hallituksen esitykses-sä siis todetaan, että nämä laskelmat eivät ole varmalla pohjalla. Mutta älkää vain tulko tän-

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

ne sanomaan, että tämä luo 12 600 työpaikkaa, koska tämä mekanismi, joka tässä esitetään, ei ole tästä maailmasta kotoisin. Tässä tulee käymään niin, että tämä ei onnistu, ei ker- ta kaikkiaan vielääkään.

Kun me otetaan huomioon, että jos tämä kannustinvaikutus sosiaaliturvaleikkauksella johtaisi siihen, että meillä syntyisi uusia työpaikkoja, niin missä ne ovat? 1.4. tulee voi- maan merkittävin osa hallituksen näistä isoista leikkauksista, jotka toteutettiin jo ennen joulua — työttömyysturvan indeksitarkastukset, työttömyysturvan lapsikorotusten poisto, sovitellun työttömyysturvan suojaosan poisto, työssäoloehdon muuttaminen ja koko tämä rimpsu — käytännössä lähes yhtä lailla, ei työssäoloehdon osalta mutta muiden ehtojen osalta, tulee voimaan. [Puhemies koputtaa] Nyt on sellainen tilanne, että indeksileikkauk- set ovat jo tulleet voimaan.

Puhemies! Jos tämä toimisi, niin missä ovat ne työpaikat, kun näillä uudistuksilla, joilla sosiaaliturvaa leikataan, piti saada työpaikkoja aikaan. Kahden viikon päästä pitäisi olla 10 000—20 000 työpaikkaa jo, eikä näy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen poissa. — Edustaja Rantanen, Piritta.

16.56 Piritta Rantanen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty tänään erinomaisen hy- vää keskustelua siitä, kuinka Orpo on saanut palautetta EU-parlamentissa, ja niin se on kuulunut, se Purrankin saksien viuhunta jo siellä parlamentissa saakka — nips naps kuuluu pitkälle. [Anne Rintamäen välihuuto]

Karuja ja järkyttäviä esimerkkejä on tänään nostettu ansiokkaasti esiin, ja jos ette te usko meitä, niin uskokaa edes asiantuntijoita siitä, mitä he ovat lausuneet näistä. Niitä ihmisiä, joita nämä koskevat, ei kuulla tässä asiassa ensinkään. Esimerkiksi Akava on lausunut täs- tä asiasta: ”Kaikki työttömyysturvan heikennykset yhdistettynä kokonaisuudesta tulee liian suuri pudotus työttömän tulotasoon.” STTK on todennut, että ikäsidonnaisten suoja- säännösten poistaminen tulee lisäämään köyhyyttä ja toimeentulo-ongelmia etenkin yli 57- vuotiaiden ikäryhmässä ja nämä muutokset myös kohdistuvat erityisesti yhteiskunnan hei- kompiosaisille eli heille, joilla on vaikeuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille esimer- kiksi toimintakyvyn tai osaamiseen liittyvien haasteiden vuoksi. PAM on nostanut omissa lausunnoissaan esiin, että ”työllistämisvelvoitetyötä tarvitsevat eniten matalapalkkaisissa työsuhteissa työuransa tehneet ikääntyneet työttömät naiset”, ja juuri heitä tässä ollaan nyt erityisesti kurittamassa.

Onhan se nyt kummallista: Miten tässä nyt näin kävi, että ne lupaukset, joita esimerkiksi perussuomalaiset ovat tehneet... Ei ole valtiovarainministeri Purraa täällä näkynyt peruste- lemassa ja kertomassa niitä omia näkemyksiään, että kuinka ne lupaukset oikein on näin jyrkästi petetty.

Arvoisa puhemies! Nyt kun on tullut aivan selväksi, että tämä asia yritetään viedä tästä eduskunnasta läpi kuin kumileimasinta käyttäen eikä ministeri Purraa näy perustelemassa tätä saksien heiluttelua ja leikkuulaudoilla elvistelyä, saati vaalilupausten pettämistä, niin ei meille oikein vaihtoehtoja tässä asiassa jätetä.

Tästä syystä teen esityksen asian pöydälle jättämiseksi tiistain täysistuntoon, jos minis- teri Purra siihen mennessä keksisi niitä perusteluja ja voisi tulla ne kertomaan. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 21/2024 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto. [Anne Rintamäki pyytää vastauspuheenvuoroa] — Pieni hetki. Jos sopii, edustaja Perholehto, niin pieni hetki, jatketaan kohta. [Pinja Perholehto: Tottahan toki sopii.]

No niin, nyt jatketaan. Elikkä nyt palataan hieman tähän päiväjärjestykseen. Edustaja Rantanen on ehdottanut, että asia pannaan pöydälle tiistaina pidettävään täysistuntoon. Nyt olisi sitten käytävä keskustelu, ja sen keskustelun pitää kohdistua ainoastaan tähän pöydällepäntöön ja erityisesti siihen ajankohtaan. — Elikkä nyt sitten Perholehto.

16.58 Pinja Perholehto sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kyllä täällä toden totta eilen ja tänään on tullut selväksi se, että ei Suomessa aiemmin ole ollut sellaista ministeriä, joka kehtaa samalla tavalla ehkä ilakoida näin massiivisista historiallisista leikkauksista ja ei silti ole täällä salissa käymässä meidän kanssamme keskustelua siitä, minkälaisia toimia nyt toteutetaan. Ja tämän vuoksi ajattelen, että on vähintäänkin kohtuullista odottaa, että täällä olisi valtioneuvoston jäseniä paikalla ja nimenomaisesti valtiovarainministeri olisi täällä vastaamassa edustajien kysymyksiin ja kuuntelemassa huolia. [Krista Kiuru: Eikä ole näkynyt Satostakaan eilisen neljän jälkeen!]

Ja kannatan kyllä siksi tätä edustaja Rantasen tekemää ehdotusta siitä, että asian käsitte-lyä jatketaan myöhemmin...

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt kiinnitän huomiota tosiaan siihen, että nyt otetaan näissä puheenvuoroissa kantaa ainoastaan tähän ajankohtaan. — Ja seuraavaksi siellä olisi sitten edustaja Malm.

17.00 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan tätä edustaja Rantasen tekemää pöytäämisesitystä ensi tiistaille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, elikkä nyt on tullut siis pöydällepäntöehdotus ensi tiistaille, ja tämä keskustelu päättyy tähän. Sitä on kannatettu. — Vai onko siellä vastaehdotus?

17.01 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Esitän, että tämä asia otetaan huomenna käsittelyyn täysistunnon jälkeen heti kyselytunnin perään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Meidän virkamiehet täällä kysyvät: toises- sa täysistunnossako? Jos vielä laitatte mikrofonin päälle ja sitten vastaatte siihen.

Kyllä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Elikkä sitten sieltä edustaja Sillanpää.

17.02 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Rintamäen esitystä.

Riksdagen avslutade debatten om bordläggning av ärendet och avbröt behandlingen av ärendet.